

Nevevi/Riyazus Salihin – 2 – Özet

Allah Resûlü sav: Hanginize mirasçısının malı, kendi malından daha hoş gelir? diye sordu. Sahâbîler: Yâ Resûlallah, hepimize kendi malı başkasınınkinden daha hoş gelir, dediler. Bunun üzerine Resûlullah (Kişinin hayır yaparak) önce gönderdiği malı, kendi malıdır, geriye bıraktığı da vârisinin malıdır, buyurdu. (B6442 Buhârî, Rikâk, 12)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Bir hurmanın yarısı ile de olsa (sadaka vererek) kendinizi ateşten koruyun. (B1417 Buhârî, Zekât, 9; M2349 Müslim, Zekât, 68)

Allah Resûlü şöyle buyurmuştur: Allah Teâlâ buyurdu ki: "Ey Âdemoğlu, infak et ki, sana da infak edilsin." (B5352 Buhârî, Nafakât, 1; M2308 Müslim, Zekât, 36)

Resûl-i Ekrem, Müslüman olmak karşılığında ne istenirse, onu mutlaka verirdi. Bir defa kendisine bir adam gelmişti, ona iki dağ arasında (otlamakta) olan koyunları vermişti. Adam döndüğü zaman: -Ey kavmim, siz de Müslüman olun. Çünkü Muhammed fakirlik korkusu olmayan biri gibi mal dağıtıyor." dedi.

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Sadaka, malı eksiltmez. Allah, affeden bir kulunun ancak şerefini artırır. Allah için alçak gönüllü davrananı, Allah Teâlâ yüceltir.

Resûlullah sav: Üç şey vardır ki, ben onlar hakkında yemin ederek size bir şeyler söyleyeceğim, onları hatırınızda tutun.

Sadaka, kulun malını eksiltmez.

Bir kimse haksızlığa maruz kalıp da sabrederse, Allah, onun şerefini arttırır.

Dilencilik kapısını açan kimseye Allah fakirlik kapısını açar.

Dünyada dört çeşit insan vardır:

Bir adam vardır ki, Allah ona mal ve ilim verir. O da Allah korkusuyla hareket eder, hısım akrabasını görüp gözetir ve bunda Allah'ın hakkı olduğunu da bilir. İşte bu kimse en yüksek mertebededir.

Diğerine, Allah ilim verir, fakat mal vermez. Fakat o samimi olarak, "Eğer malım olsaydı filanca gibi yapardım." der. O da niyetinin karşılığını alır. İkisinin mükâfatı eşittir.

Bir diğeri de vardır ki, Allah kendisine mal verilir, fakat ilim vermez. Bu kimse malı rastgele sağa sola harcar, onu harcarken Allah'tan sakınmaz, akrabasını gözetmez ve o malda Allah'ın hakkı olduğunu bilmez. İşte bu adam en kötü mertebededir.

Sonuncu kişiye ise Allah, mal da ilim de vermez. O kişi "Malım olsaydı, filanca (üçüncü gruptaki) gibi yapardım" derse, niyeti sebebiyle günaha girer. Her ikisinin günahı da eşittir. (T2325 Tirmizî, Zühd, 17)

Allah Resûlü şöyle buyurmuştur: Zulümden kaçının, çünkü zulüm kıyamette karanlıklara sebeptir. Cimrilikten de sakının, çünkü cimrilik sizden evvel yaşayanları helâk etmiş, onları birbirlerinin kanını dökmeye, haramları helâl görmeye sevketmiştir. (M6576 Müslim, Birr, 56)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

İki kişinin yemeği üç kişiye, üç kişinin yemeği de dört kişiye yeter. (B5392 Buhârî, Et'ime, 11; M5367 Müslim, Eşribe, 178)

Müslim'in Câbir'den rivayetine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir:

Bir kişinin yiyeceği iki kişiye, iki kişinin yiyeceği dört kişiye, dört kişinininki ise sekiz kişiye yeter, denilmiştir. (M5368 Müslim, Eşribe, 179)

Sahabe: Peygamber ile birlikte bir seferde idik, bu sırada devesine binmiş bir adam geldi. Adam (açlıktan yiyecek bir şeyler bulmak ümidiyle) sağa sola bakınmaya başladı.

Resûlullah sav: -Fazladan binek hayvanı olanlar olmayanlara versin, fazla azığı olanlar da azığı olmayanlara versin, buyurdu ve olabilecek her türlü malı zikretti. Böylece hiçbirimizin fazla mal saklamaya hakkı olmadığını anlamış olduk. (M4517 Müslim, Lukata, 18)

"Sadakaları açıktan verirseniz ne güzel! Fakat onları gizlice fakirlere verirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına da kefâret olur. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. (Bakara, 2/271)

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir. (Âl-i İmrân, 3/92)

"...Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez... (Lokmân, 31/34)

"Ey iman edenler! Mallarınız ve evlatlarınız sizi, Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Her kim bunu yaparsa, işte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir. Herhangi birinize ölüm gelip de, "Ey Rabbim! Beni yakın bir zamana kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam!" demeden önce, size rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda harcayın. Allah, eceli geldiğinde hiçbir kimseyi asla ertelemes. Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır." (Münâfikûn Suresi)

İbn Ömer: Resûlullah sava omzumu tuttu ve "Dünyada bir garip veya bir yolcu gibi yaşa." dedi.

İbn Ömer, "Akşama ulaştığında sabahı bekleme, sabaha ulaştığında da akşamı bekleme. Hastalığın için sıhhatinden ve ölümün için hayatından istifade et (vaktini boş geçirme)." derdi.

İbn Ömer (ra), "Resûlullah'tan bu sözleri işittiğimden beri yanımda vasiyetname olmaksızın bir gece dahi geçirmedi." demiştir. (M4207 Müslim, Vasiyye, 4)

Übey İbni Kâ'b anlatıyor:

Resûlullah gecenin üçte biri geçince uyanıp kalktı ve şöyle dedi: -Ey insanlar, Allah'ı zikredin. Yeri göğü savuran şiddetli bir sarsıntı vuku bulacak, bunu ikincisi takip edecek ve ölüm öyle şiddetli gelecek, öyle şiddetli gelecek ki! Bunun üzerine ben: -Ey Allah'ın Resûlü! Ben sana çok salâvat getirmek istiyorum. (Gece namaza ayıracağım vaktin ne kadarında) sana salâvat getireyim, diye sordum.

-İstediğin kadar, buyurdu. Ben: -Dörtte biri yeter mi, dedim.

Peygamber : -İstediğin kadar, fakat artırman senin için daha hayırlıdır, buyurdu.

Ben: -Yarisına ne dersiniz, dedim.

O: -İstediğin kadar yap; ancak artırman senin için daha hayırlı olur, diye tekrarladı.

- Üçte ikisi kâfi midir, dedim. Bu defa:

-İstediğin kadar yap; fakat artırman daha hayırlıdır, dedi.

-(Gece namazına ayıracağım vaktin) hepsini sana salâvat getirmeye ayırayım mı? deyince:

-İşte o zaman Allah senin sıkıntılarını giderir ve günahlarını bağışlar, buyurdu. (T2457 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 23)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Herhangi biriniz ölümü temenni etmesin. Zira o iyi bir kimse ise (yaşadıkça) iyiliğini artırır; eğer kötü birisi ise, belki (pişman olur ve) Allah'ın rızasını kazanmaya çalışır. (B7235 Buhârî, Temennî, 6; M6814 Müslim, Zikir, 10)

Vâbisa b. Ma'bed (ra) anlatıyor: Bir gün Resûlullah'a gelmişim. -İyiliğin (birr) ne demek olduğunu sormak için geldin değil mi, dedi.

-Evet yâ Resûlallah, dedim. -İnsanlar fetva verse de sen kalbine danış. İyilik, kalbinin yattığı, gönlünün yatıştığı şeydir. Günah ise seni rahatsız eden, kalbinin tereddüt ettiği şeydir, buyurdu. (HM18164 İbn Hanbel, IV, 227; DM2561 Dârimî, Büyû', 2)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Bir kul günaha girme endişesiyle, mahzurlu olmayan bazı şeylerden de sakınmadıkça muttakilerden olamaz. (T2451 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 19)

"Allah, muttaki, (gönlü) zengin, kendi işiyle ve ibadetiyle meşgul olan kulunu sever. (M7432 Müslim, Zühd, 11)

Ebû Saîd el-Hudrî (ra) anlatıyor:

Bir adam: -Yâ Resûlallah, insanlardan hangisi daha üstündür, diye sordu.

Resûlullah -Canı ve malı ile Allah yolunda cihad eden mümin, dedi.

- Sonra kimdir, deyince;

- Dağ geçitlerinden bir geçite çekilip Rabbine ibadet edendir, buyurdu.

Resûlullah şöyle demiştir: Yakında Müslümanın en hayırlı malı, peşi sıra dağ başlarına ve otlaklara gittiği koyun (sürüsü) olacaktır; bu şekilde dinini (imanını) fitneden koruyacaktır. (B19 Buhârî, İmân, 12)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir:

Geçim bakımından insanların en hayırlısı, atının dizginini tutup da Allah yoluna düşendir. O, savaşa çağırın veya yardım isteyen bir ses duyduğunda ölümün kol gezdiği yere uçarcasına gider. Yahut da şu tepelerden veya derelerden birinde küçük bir davar sürüsünün başında olup namazını kılan, zekâtını veren ve ölünceye kadar Rabbine ibadet edip daima insanların yararına işler yapan kimsedir. (M4889 Müslim, İmâre, 125)

'A'râftakiler simalarından tanıdıkları birtakım adamlara da seslenir ve şöyle derler: "Ne çokluğunuz, ne de taslamakta olduğunuz kibir size bir yarar sağladı!"

"Sizin, 'Allah bunları rahmete erdirmez' diye yemin ettikleriniz şunlar mı?" (Sonra cennetliklere dönerek)

"Haydi, girin cennete. Size korku yok. Siz üzülecek de değilsiniz" derler. (A'râf, 7/48-49)

Resûlullah şöyle demiştir: Allah bana, "Öyle mütevazı olun ki, kimse kimseye karşı böbürlenmesin ve taşkınlık yapmasın." diye vahyetti. (M7210 Müslim, Cennet, 64)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber sav yemek yedikten sonra üç parmağını yalardı.

Enes sözüne şöyle devam ediyor: , "Sizden birinizin lokması yere düşerse onu temizleyip yesin; onu şeytana bırakmasın." dedi ve tabağın da sıyrılmasını istedi ve "bereketin, yemeğin neresinde olduğunu bilemezsiniz." buyurdu. (M5306 Müslim, Eşribe, 136)

Resûlullah'ın Adbâ adlı devesi yarışlarda geçilemezdi; hatta hiçbir deve ona yaklaşamazdı bile. Bir seferinde bir bedevi devesi üzerinde geldi ve onu geçti. Bu durum Müslümanların ağırına gitti. Bunu fark eden Peygamber, "Dünyada yükselen her şeyi (geri) indirmek Allah'ın bir kanunudur." buyurdu. (B2872 Buhârî, Cihâd, 59)

İşte âhiret yurdu. Biz onu yeryüzünde büyüklük taslamayan ve bozgunculuk çıkarmayanlara has kılarız. Sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır. (Kasas, 28/83)

Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri asla sevmez. (Lokmân, 31/18)

Resûlullah'tan şöyle dediğini işittiği nakledilmiştir: Cehennemlikleri size haber vereyim mi? Onlar katı kalpli, büyüklük taslayan, kibirli kimselerdir. (B6071 Buhârî, Edeb, 61; M7187 Müslim, Cennet, 46)

Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: Cennet ile cehennem aralarında şöyle tartıştılar: Cehennem, "Bende zorbalara ve kibirlilere var." dedi.

Cennet de "Bende insanların zayıf ve fakirleri var." dedi. Allah aralarındaki çekişmeyi şu şekilde çözüme kavuşturdu:

"Ey cennet! Sen benim rahmetimsin, seninle dilediğime rahmet ederim. Ey cehennem! Sen de benim azabımsın. İsteddiğime seninle azap ederim; her ikinizi doldurmak da bana aittir." (M7172, M7176 Müslim, Cennet, 34-36)

Allah Resûlü sav şöyle buyurmuştur:

Allah kıyamette şu üç kişi ile ne konuşur, ne onları temize çıkarır, ne de yüzlerine bakar. Onlar için şiddetli bir azap vardır:

Zina eden ihtiyar, yalancı hükümdar ve kibirli fakir.

Allah Teâlâ buyurdu ki: "Nasıl ki giysi kişiye özgü ise azamet ve büyüklük de benim sıfatımdır, bana özgüdür. Bu hususlarda bana benzemek isteyen herkese azap ederim." buyurmuştur. (M6680 Müslim, Birr, 136)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir adam, kıymetli ve gösterişli bir elbise içinde kendini beğenmiş bir hâlde, saçını başını taramış ve kasıla kasıla yürürken Allah onu ansızın yerin dibine geçirir. O kimse, kıyamet gününe kadar debelenerek yerin dibine batmaya devam eder. (B5789 Buhârî, Libâs, 5; M5467 Müslim, Libâs, 50)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: İnsan kibirlene kibirlene kendini beğene beğene zalimler gurubuna dahil edilir. Dolayısıyla zalimlerin başına gelen, onun da başına gelir. (T2000 Tirmizî, Birr, 61)

Hz. Enes; 'Ben Peygamber'e on sene hizmet ettim; bir defa olsun bana "öf!" demedi. Yaptığım bir şey için, "Bunu neden yaptın?" veya yapmadığım bir iş için de "Neden böyle yapmadın?" demedi. (M6011 Müslim, Fedâil, 51; B6038 Buhârî, Edeb, 39)

Resûlullah'a;

- İnsanların cennete girmelerine en çok vesile olan şeyler nelerdir, diye soruldu.

Peygamber:

- -Allah'tan sakınmak (takva) ve güzel ahlâktır, buyurdu.
- -İnsanların cehenneme girmelerine en çok sebep olan şeyler nelerdir, diye soruldu.
- Allah Resûlü: -Ağız/dil ve cinsel organlarıdır, cevabını verdi. (T2004 Tirmizî, Birr, 62)

Hz. Âişe'nin (ra) Resûlullah'tan şöyle işittiği bildirilmiştir: Mümin güzel ahlâkı sayesinde, gündüzlerini oruçla, gecelerini namazla geçiren kişinin derecesine ulaşır. (D4798 Ebû Dâvûd, Edeb, 7)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Ben, haklı olsa dahi, münakaşayı terk eden kimse için cennetin kıyısında bir köşk verileceğine; şakayla bile olsa yalan söylemeyen kimseye cennetin ortasında bir köşk verileceğine; ahlâkı güzel olan kimseye de cennetin en yüksek yerinde bir köşk verileceğine kefilim. (D4800 Ebû Dâvûd, Edeb, 7)

Resûlullah sav; Sizden en çok sevdiğim ve kıyamet gününde meclisime en yakın olacak kişiler, ahlâkı en güzel olanlarınızdır. Gösteriş için uzun uzun konuşan, sözünü beğendirmek için avurdunu şişire şişire, ukalaca konuşan ve bilgiçlik taslayan kimseler ise hiç sevmediğim kişilerdir ve onlar kıyamet gününde benden en uzak olanlardır, buyurdu.

Sahâbîler:

–Yâ Resûlallah, bilgiçlik taslayanlar kimlerdir, diye sordular.

– Kibirlenen kimselerdir, cevabını verdi. (T2018 Tirmizî, Birr, 71)

“İyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki sıcak bir dost oluvermiştir. Bu güzel davranışa ancak sabredenler kavuşturulur. Buna ancak (hayırdan ve olgunluktan) büyük payı olanlar kavuşturulur. (Fussilet, 41/34-35)

Resûlullah (ra) rivayet edildiğine göre Abdülkays kabilesinden olan Eşecc'e şöyle dedi: Sende Allah'ın sevdiği iki haslet var: Akıllı/yumuşak hareket etmek ve teenni ile davranmak. (M117, M118 Müslim, İmân, 25-26)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Allah, zariftir/rıfk sahibidir ve her işte zarif/yumuşak davranılmasını sever. Resûlullah'tan şöyle işittiği rivayet edilmiştir: Zarafetten/Yumuşak huyluluktan mahrum olan, bütün hayırlardan mahrum demektir, buyurmuştur. (M6598 Müslim, Birr, 74)

Sen af yolunu tut, iyiliği emret, cahillerden yüz çevir. (A'râf, 7/199)

Ebû Hüreyre (radıyallahu anh) anlatıyor: "Bir adam: 'Yâ Resûlallah, benim akrabalarım var. Ben onlarla akrabalık ilişkilerimi sürdürüyorum, fakat onlar benimle ilişkiyi kesiyorlar. Onlara iyilik yapıyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Onlara yumuşak davranıyorum, onlar bana kaba davranıyorlar'dedi.

Bunun üzerine Resûlullah: 'Eğer dediğin gibi yapıyorsan, senin bu tutumun onlara ağır geliyor (âdeta iyiliklerin karşısında sıcak kül yutmuş gibi zorlanıyorlar). Böyle (ilişkiyi ve iyiliği sürdürerek) davranmaya devam ettiğin sürece, onlara karşı Allah'ın desteği seninle olur' buyurdu." (Müslim)

Kim Allah'ın hürmet edilmesini istediği şeylere saygı gösterirse bu Rabbi katında kendisi için bir hayırdır... (Hac, 22/30)

...Eğer siz Allah'a yardım ederseniz (emrini tutar, dinini uygularsanız), O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır. (Muhammed, 47/7)

Ebû Mes'ûd Ukbe b. Amr el-Bedrî (ra) anlatıyor:

Bir adam Peygamber'e gelip:

–Ben filanın namazı uzatması yüzünden sabah namazına gelemiyorum, dedi. (Bunu duyan) Peygamber öyle kızdı ki, hiçbir konuşmasında o günkü kadar hiddetlendiğini görmedim.

(Kalktı ve): –İçinizde usandıranlar var. Sizden kim imamlık yaparsa namazı kısa tutsun; çünkü arkasında yaşlısı var, çocuğu var, ihtiyaç sahibi var, buyurdu. (B702 Buhârî, Ezân, 61; M1044 Müslim, Salât, 182)

Hiz. Âişe (ra) anlatıyor: Odamın girişine resimli bir örtü asmıştım. Resûlullah seferden dönünce bunu gördü, benzi attı, perdeyi çekip yırttı ve şöyle dedi: –Ey Âişe, kıyamet günü Allah'ın nezdinde en çok azap çekecekler, Allah'ın yaratıklarını resmederek O'na benzemeye çalışanlardır.12 (M5528 Müslim, Libâs, 92; B5954 Buhârî, Libâs, 91)

Not: Hadiste sözü edilen resim yasağının tapınmak maksadıyla resim yapmak olduğu şeklinde açıklamalar yapılmıştır. Nitekim Hiz. Peygamber'in resimli perdenin yastık yapılarak kullanımına bir şey dememesi, bu yaklaşımı teyit etmektedir. Taberî de bu hadisin tapınmak üzere yapılan suretlerle ilgili olduğunu söylemiştir. (İbn Allân, Delîlü'l-fâlihîn, V, 110). Buna karşın hadisin her türlü canlı resmini yapmayı men ettiği yorumu yaygındır. Ayrıca bu sözle Hiz. Peygamber'in putperestlikten yeni çıkmış kimselere, resimlerin yer aldığı şeyleri kapı, duvar vb. göz önündeki yerlere asmamayı öğütlediği de söylenebilir.

Hiz. Âişe (ra) anlatıyor: Mahzûm kabilesinden bir kadının hırsızlık yapması Kureyşlilerin ağırına gitti. Bunun üzerine, bu kadının affedilmesi için Resûlullah'la kim konuşabilir, diye kendi aralarında sordu. Üsâme de konuyu Peygamber'e arz etti. Resûlullah : –Yüce Allah'ın koyduğu cezalardan birinin uygulanmaması için aracılık mı yapıyorsun, dedi. Sonra kalkıp bir konuşma yaptı ve şöyle buyurdu: Sizden evvelkilerin helâk olmalarının sebebi, içlerinden asil biri hırsızlık yaptığında ona dokunmayıp, zayıf ve kimsesiz biri hırsızlık yaptığında onu cezalandırmalarıdır. Vallahi Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsaydı, onun da elini keserdim.13 (B3475 Buhârî, Enbiyâ, 54; M4410 Müslim, Hudûd, 8)

Ebû Ya'lâ Ma'kıl b. Yesâr'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: Allah'ın kendisine bir toplumun yöneticiliğini nasip ettiği kul, halkına hıyanet ederek ölürse, Allah ona cenneti haram kılar. (M363 Müslim, İmân, 227; B7151 Buhârî, Ahkâm, 8)

Bir başka rivayet de şöyledir: Allah'ın kendisine bir toplumun yöneticiliğini nasip ettiği kul, halkın tamamına aynı içtenlikle sahip çıkmazsa cennetin kokusunu bile alamaz. (B7150 Buhârî, Ahkâm, 8) Müslim'in bir rivayetinde: Müslümanların yönetimini üstlenen fakat, onlar için bütün gücüyle çalışmayıp, bütün içtenliği ile hepsini kucaklamayan yönetici, onlarla birlikte cennete giremez, buyurulmuştur.

Hiz. Âişe'nin (ra) anlatıyor: Ben evimde Resûlullah'ı şöyle dua ederken işittim: Allah'ım! Ümmetimin yönetimiyle ilgili bir görev üstlenip de, onları sıkıntı ve meşakkate düşürene, sen de sıkıntı ver; ümmetimin yönetimini üstlenip de onlara kolaylık gösteren, onları rahatlık ve refaha kavuşturana, sen de kolaylık göster. (M4722 Müslim, İmâre, 19)

Ebû Hüreyre'den (ra) anlatıyor: Resûlullah şöyle buyurdu: İsrailoğulları peygamberler tarafından idare ediliyor; biri ölünce bir başka peygamber onun yerine geçiyordu. Benden sonra ise peygamber gelmeyecektir; halifeler olacak, sayıları çoğalacaktır. Sahâbîler: –Yâ Resûlallah, bu şartlarda bize ne tavsiye edersiniz, diye sorduklarında, Peygamber : –Öncelik sırasına göre onlara biat edin; onlara karşı yükümlülüklerinizi yerine getirin ve alamadığınız haklarınızı da Allah'tan isteyin. Zira Allah onlara, halka karşı görevlerini yapıp yapmadıklarını soracaktır, buyurdu. (B3455 Buhârî, Enbiyâ, 50; M4773 Müslim, İmâre, 44)

Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

Yedi sınıf insan vardır ki Allah onları hiçbir gölgenin (himayenin) bulunmadığı günde (kıyamet gününde), kendi gölgesinde gölgelendirir (özel olarak himaye eder):

Adaletli devlet reisi,

Yüce Allah'a ibadet ederek yetişen genç,

Gönlü mescitlere bağlı olan kimse,

Allah için birbirini seven ve bu sevgiyle bir araya gelip, yine bu sevgi ile ayrılan iki dost,

Mevki sahibi güzel bir kadının birlikte olma isteğine "Ben Allah'tan korkarım." cevabını veren kimse,

Sağ elinin verdiği sol eli duymayacak kadar gizli sadaka veren kimse,

Tenha yerlerde Allah'ı zikrederek gözleri yaşla dolan kimse.

(B1423 Buhârî, Zekât, 16; M2380 Müslim, Zekât, 91)

Allah Resûlü'nün: –İdarecilerinizin en hayırlısı, sizi seven, sizin tarafınızdan da sevilenlerdir. Siz onlara dua edersiniz, onlar da size dua ederler. İdarecilerinizin kötüsü de, sizin tarafınızdan sevilmeyen; sizi de sevmeyenlerdir. Siz onlara lânet edersiniz, onlar da size lânet okur, buyurduğunu işittim. Biz: –Yâ Resûlallah, onlarla mücadeleye girişelim mi, diye sorduk.

Resûlullah : –Sizinle namaz kıldıkları müddetçe, hayır; sizinle namaz kıldıkları müddetçe hayır, karşılığını verdi. (M4805 Müslim, İmâre, 66)

Hz. Peygamber sav şöyle demiştir: Günah işlemesi istenmedikçe, hoşuna gitsin veya gitmesin, müminin, (idarecileri) dinlemesi ve onlara itaat etmesi gerekir. Günah işlemesi istendiğinde ise dinlemek de, itaat etmek de yoktur. (M4763 Müslim, İmâre, 38; B7144 Buhârî, Ahkâm, 4)

Seleme b. Yezîd el-Cu'ffî, Resûlullah'a: –Ey Allah'ın Resûlü! Başımıza, kendilerine karşı yükümlülüklerimizi yerine getirmemizi bekleyen, ancak bize karşı sorumluluklarını yerine getirmeyen yöneticiler geçerse, bize ne yapmamızı tavsiye edersin, dedi. Peygamber ondan yüz çevirdi (ve başka bir şeyle meşgul odu). Ancak Seleme b. Yezîd sorusunu tekrarladı. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: –Dinleyin ve itaat edin; onlar kendi yükümlülüklerinden, siz de kendi yükümlülüklerinizden sorumlusunuz. (M4782 Müslim, İmâre, 49)

Resûlullah şöyle dedi: –Benden sonra kayırmalar ve hoşunuza gitmeyecek işler olacaktır.

Sahâbîler:

–Ey Allah'ın Resûlü, bizden o günlere erişecekler için ne buyurursunuz, diye sordular. Resûlullah :

– Onlara karşı yükümlülüklerinizi yerine getirin; alamadığınız haklarınızı da Allah'tan isteyin, buyurdu.18 (M4775 Müslim, İmâre, 45; B3603 Buhârî, Menâkıb, 25)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Amirinde hoşuna gitmeyen bir şey gören kimse sabretsin. Çünkü yöneticiye itaattan bir karışık bile ayrılan kimse, Câhiliye ölümü ile ölür. (B7053 Buhârî, Fiten, 2; M4791 Müslim, İmâre, 56)

Resûlullah şöyle demiştir: Kim (meşru) devlet başkanını aşağılarsa, Allah tarafından aşağılanır. (T2224 Tirmizî, Fiten, 47)

“İşte âhîret yurdu! Biz onu yeryüzünde büyüklük taslamayan ve bozgunculuk çıkarmayanlara has kılarız. Sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır. (Kasas, 28/83)

Resûlullah sav, bana şu nasihatte bulundu: Ey Abdurrahman, yöneticiliğe talip olma; şayet sen istemeden tayin olunursan yardım görürsün. Eğer sen istediğin için verilirse, o görevle baş başa bırakılırsın. Bir konuda yemin eder de başka bir davranışı daha hayırlı görürsen hayırlı olanı yap; yemininin kefâretini de öde. (B6722 Buhârî, Keffâretü'l-eymân, 10; M4281 Müslim, Eymân, 19)

Resûlullah (bana): Ebû Zer, ben seni (idarecilik yönünden) zayıf görüyorum. Kendim için istediğimi, senin için de isterim. Sen, iki kişi için bile olsa sakın yönetici olma, yetim malının sorumluluğunu da üstlenme, buyurdu. (M4720 Müslim, İmâre, 17)

Ebû Zer (ra) anlatıyor: –Yâ Resûlallah, beni yönetici olarak tayin etmez misin, dedim. Elini omzuma koydu ve bana şöyle dedi: –Ebû Zer sen zayıfsın, yöneticilik ise bir emanettir. Onu layık olduğu biçimde üstlenen ve gereğini hakkıyla yerine getiren kimseler dışındakiler için o, kıyamet günü rezillik ve pişmanlık sebebidir. (M4719 Müslim, İmâre, 16)

Resûlullah şöyle demiştir: Allah'ın gönderdiği her peygamberin ve iş başına getirilen her halifenin iki tür yardımcısı olur. Bunlardan biri, ona iyiliği emreder ve kendisini iyiliğe teşvik eder; diğeri ise kötü yolu gösterir ve kötülüğe teşvik eder; onların kötülüklerinden ancak Allah'ın koruduğu kimseler kurtulabilir. (B7198 Buhârî, Ahkâm, 42)

İbn Ömer (ra) anlatıyor: Resûlullah , hayâ konusunda kardeşine nasihat eden ensardan bir adama rastladı ve “Onu rahat bırak; zira hayâ imandandır.” buyurdu. (B24 Buhârî, İmân, 16; M154 Müslim, İmân, 59)

İmrân b. Husayn'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah sav: Hayâ, sadece hayır getirir, buyurmuştur. (B6117 Buhârî, Edeb, 77; M156 Müslim, İmân, 60)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Kıyamet günü, Allah nezdinde derecesi en kötü olan insan, karı-koca olduktan sonra eşinin (yataktaki) sırlarını yayandır. (M3542 Müslim, Nikâh, 123)

Resûlullah şöyle demiştir: Dört şey var ki, bunlar kimde bulunursa o tam bir münafık olur. Kimde bunlardan biri bulunursa onu terk edinceye kadar, kendisinde bir parça münafıklık olur: Kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder, konuştuğunda yalan söyler, söz verdiğiinde sözünde durmaz, husumet hâlinde haddi aşar. (B34 Buhârî, İmân, 24; M210 Müslim, İmân, 106)

“...Daha önce kendilerine kitap verilip de, üzerinden uzun zaman geçen, böylece kalpleri katılaştıranlar gibi olmasınlar... (Hadîd, 57/16)

Resûlullah sav bana, “Ey Abdullah, sen, geceleri ibadet etmeyi alışkanlık hâline getirip de sonradan terk eden falan kimse gibi olma.” dedi. (B1152 Buhârî, Teheccüd, 19; M2733 Müslim, Sıyâm, 185)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Bir hurmanın yarısı ile de olsa (sadaka vererek) kendinizi ateşten koruyun. Bunu da bulamazsanız tatlı sözlerle (kendinizi ateşten) koruyun. (B6023 Buhârî, Edeb, 34; M2349, M2350 Müslim, Zekât, 68)

Resûlullah bana: –İnsanları sustur (da dinlesinler), dedi ve: –Benden sonra birbirinizin boynunu vuran kâfirler gibi olmayın, buyurdu. (M223 Müslim, İmân, 118; B121 Buhârî, İlim, 43)

İbn Mes’ûd (ra) bize her perşembe vaaz ederdi. Bir adam ona: –Ey Ebû Abdurrahman, bize her gün vaaz etmeni arzu ediyorum, deyince, İbn Mes’ûd şöyle cevap verdi: –Sizi usandırmaktan endişe ettiğim için böyle yapıyorum. Allah Resûlü nasıl bize bıkkınlık vermekten endişe ettiği için bizim durumumuzu gözetiyorsa ben de vaaz vermek için size uygun olan vakitleri gözetiyorum. (B70 Buhârî, İlim, 12; M7129 Müslim, Münâfıkîn, 83)

Resûlullah sav: –Sen onlara gitme, buyurdu. –Bazılarımız da uğursuzluğa inanıyor, dedim. –Uğursuzluk, sadece insanların hissettiği bir duygu olup, bu onları yapacakları işlerden alıkoymasın, buyurdu. (M1199 Müslim, Mesâcid, 33)

Allah Resûlü şöyle buyurmuştur: Namaza başlandığında koşarak yetişmeye çalışmayın; yürüyerek vakarla gelin. Yetişebildiğiniz kısmını cemaatle birlikte kılın; kaçırdığınız kısmı ise tamamlayın. (B908 Buhârî, Cum’a, 18; M1359 Müslim, Mesâcid, 151)

Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: Allah’a ve âhiret gününe inanan, misafirine ikram etsin. Allah’a ve âhiret gününe inanan, akrabalarıyla ilişkisini sürdürsün. Allah’a ve âhiret gününe inanan, ya hayır söylesin veya sussun. (B6138 Buhârî, Edeb, 85; M173 Müslim, İmân, 74)

Resûlullah sav:

–Allah’a ve âhiret gününe inanan, misafirine hakkı olan şeyi ikram etsin, dedi.

Sahâbîler:

–Yâ Resûlallah, misafirin hakkı nedir, diye sordular.

Resûlullah da: –Onu bir gece ve gündüz misafir etmektir.

Misafire ikram ise üç gün olup, bundan sonrası sadakadır, cevabını verdi. (M4513 Müslim, Lukata, 14; B6019 Buhârî, Edeb, 31)

Müslim'in bir rivayetine göre Hz. Peygamber : –Bir Müslümanın, din kardeşinin yanında onu günaha sokacak kadar kalması doğru değildir, buyurmuştur. Sahâbîler: –Yâ Resûlallah, onu nasıl günaha sokar ki, diye sorduklarında, Resûlullah : –Kendisini ağırlayacak bir şeyi olmadığı hâlde onun yanında kalmaya devam ederek (günaha sokar), diye karşılık vermiştir. (M4514 Müslim, Lukata, 15)

Resûlullah bize bir konuşma yaptı. Allah'a hamd ü sena ettikten sonra öğütler verdi, bazı hatırlatmalarda bulundu ve şöyle dedi:

–Ey insanlar, biliyorsunuz ki, ben ancak bir beşerim. Rabbimin elçisinin (ölüm meleğinin) geleceği ve benim de ona icabet edeceğim zaman yaklaştı. Size iki şey bırakıyorum:

Birincisi nur ve hidayet kaynağı olan Allah'ın Kitabı'dır. Onunla amel edin ve ona sınıksız sarılın, buyurarak Allah'ın Kitabı'na uymaya teşvik etti.

Sonra: –İkincisi Ehl-i Beytim'dir, ailem konusunda da size Allah'ı hatırlatıyorum, dedi. (M6225 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 36)

Abdullah b. Ömer'in oğlu Sâlim'den (ra) rivayet edildiğine göre Abdullah b. Ömer, sefere çıkmak üzere bulunan kimseye şöyle derdi: Yanıma gel, Resûlullah'ın bizimle vedalaştığı gibi, ben de seninle vedalaşayım. O bizimle vedalaşırken şöyle derdi: “Dinini, emanetini (malını mülkünü, çoluk çocuğunu) ve işinin âkıbetini Allah'a emanet ediyorum.” (T3443 Tirmizî, Deavât, 44)

Câbir (ra) anlatıyor: Resûlullah , Kur'an'dan bir sûre öğretir gibi her işimizde bize istihare yapmayı öğretir ve şöyle derdi: Biriniz bir işe niyet ettiği zaman, farzların dışında, iki rekât namaz kılın, ardından da şöyle dua etsin:

“Allah'ım, ilminle bana hayır takdir etmeni, kudretinle beni başarılı kılmanı ister ve bana Yüce lütfundan vermeni dilerim. Çünkü senin her şeye gücün yeter; benim yetmez. Sen bilirsin; ben bilmem. Sen, gaybı en iyi bilensin. Allah'ım, bu iş, benim dinim, hayatım ve geleceğim için hayırlı ise, bana onu yapmayı nasip et; onu benim için kolaylaştır ve bereketli kıl. Eğer bu iş, dinim, hayatım ve geleceğim için hayırlı değilse, onu benden, beni de ondan uzaklaştır. Her ne olursa olsun, bana hayır (lısını) nasip et ve beni ondan hoşnut kıl.” Sonra (istihare yapan kişi) isteyeceği şeyi söyler. (B1162 Buhârî, Teheccüd, 25; B6382 Deavât, 48)

İbn Ömer (ra) şöyle demiştir: Allah Resûlü Medine'den ayrılırken Şecere yolunu tercih eder, Muarres yolundan da dönerdi. Mekke'ye Seniyyetü'l-ulyâ (Yukarı Seniyye) tarafından girer ve Seniyyetü's-süflâ (Aşağı Seniyye) tarafından da çıkardı. (M3040 Müslim, Hac, 223; B1533, B1575 Buhârî, Hac, 15, 40) 21 Muhtemelen Hz. Peygamber (sav) daha fazla insanla karşılaşip selâmlaşmak ve onlarla bayramlaşmak için böyle yapmaktaydı.

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: , (abdest, gusül gibi) temizlikten, saçını taramaya hatta ayakkabısını giymeye varıncaya kadar bütün işlerinde sağdan başlamayı severdi. (B426 Buhârî, Salât, 47; M617 Müslim, Tahâret, 67)

Hafsa (ra) şöyle demiştir: Allah Resûlü, yemek, içmek ve giyinmekte sağ elini, bunların dışında ise sol elini kullanırdı. (B32 Ebû Dâvûd, Tahâret, 18)

Bir adam evine girerken ve yemek yerken besmele çekerse şeytan, arkadaşlarına, “Burada sizin için barınak da yok, yiyecek de yok.” der. Eğer o kimse evine girerken besmele çekmezse şeytan, “Barınacak yeri buldunuz.” der. Yemek yerken besmele çekmezse, “Hem kalacak yer, hem de yiyecek buldunuz.” der. (M5262 Müslim, Eşribe, 103)

Huzeyfe (ra) anlatıyor: Resûlullah ile beraber sofraya oturduğumuz zaman, o elini uzatıp başlamadan önce biz elimizi yemeğe uzatmazdık. Bir gün, Peygamber'le sofraya başındayken bir hizmetçi kız, sanki biri onu itiyormuşcasına, geldi ve elini yemeğe uzattı. Resûlullah onun elini tuttu. Arkasından aynı şekilde bir bedevi geldi; Resûlullah onun da elini tuttu ve "Besmele çekilmeden yenilen yemeğe şeytan da katılır. Şeytan, yemeğe katılmak için bu hizmetçi kızı getirdi; ben de onun elini tuttum. Aynı maksatla bu bedeviyi getirdi, onun da elini tuttum. Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki şeytanın eli, bunların elleriyle beraber elimde idi." buyurdu. Sonra besmele çekti ve yemeğe başladı. (M5259 Müslim, Eşribe, 102)

Resûlullah bir gün otururken yanında birisi yemek yiyordu, son lokmasına kadar besmele çekmemişti. Yemeğin son lokmasını ağzına atarken, "Bismillâhi evvelehû ve ahirehû (başı için de sonu için de bismillâh)" dedi. Bunun üzerine Peygamber güldü ve "Şeytan durmadan bununla beraber yiyordu. O, Allah'ın adını anınca şeytan yediğini çıkardı." buyurdu. (D3768 Ebû Dâvûd, Et'ime, 15; Nesâî, es-Sünenü'l-kübrâ, VI, 263, hadis no: 6725)

H. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah ashâbından altı kişi ile beraber yemek yiyordu. Bir bedevi geldi ve iki lokmada yemeği bitirdi. Bunun üzerine Resûlullah, "Eğer besmele çekmiş olsaydı, bu yemek hepinize yeterdi." buyurdu. (T1858 Tirmizî, Et'ime, 47)

Resûlullah şöyle buyurmuştur: Bir kimse yemek yedikten sonra, "Beni doyuran, güç ve kuvvetim olmadığı hâlde, bana bu rızık veren Allah'a hamd olsun" derse geçmiş günahları bağışlanır. (T3458 Tirmizî, Deavât, 55; D4023 Ebû Dâvûd, Libâs, 1)

Ebû Hüreyre (ra) şöyle demiştir: Resûlullah hiçbir bir yemeğe asla kusur bulmazdı. İştahı varsa yer, hoşlanmazsa yemezdi. (B5409 Buhârî, Et'ime, 21; M5380 Müslim, Eşribe, 187)

Ebû Mes'ûd el-Bedrî (ra) anlatıyor: Sahâbeden biri beş kişilik yemek hazırlayıp dört kişi ile beraber Peygamber'i davet etti. Ancak gelirken bir kişi daha, onların peşine takıldı. Kapıya geldiklerinde Peygamber , davet sahibine: –Bu adam bize sonradan katıldı. İstersen müsaade edersin girer, istersen döner, buyurdu. O da: –Yâ Resûlallah (olur mu öyle şey) o da buyursun, dedi. (M5309 Müslim, Eşribe, 138; B5461 Buhârî, Et'ime, 57)

Vahşî b. Harb25 (ra) anlatıyor:

Bir gün Allah Resûlü'nün ashâbı: –Yâ Resûlallah, yemek yiyoruz, ama karnımız doymuyor, dediler. – Muhtemelen ayrı ayrı yiyorsunuz, diye karşılık verdi, –Evet, dediler. Peygamber de: –Birlikte yiyin ve besmele çekin ki, yemeğiniz bereketli olsun, buyurdu. (D3764 Ebû Dâvûd, Et'ime, 14)

İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber : Bereket yemeğin ortasına iner; siz kenarından yiyin, ortasından yemeyin, buyurmuştur. (T1805 Tirmizî, Et'ime, 12; D3772 Ebû Dâvûd, Et'ime, 17)

Ebû Cühayfe Vehb b. Abdullah'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Ben yaslanarak yemek yemem, demiştir. (B5368 Buhârî, Et'ime, 13)

Ka'b b. Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'ın üç parmağıyla yemek yediğini ve yemekten sonra da parmaklarını yaladığını gördüm. (M5296-M5298 Müslim, Eşribe, 131-132)

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah , parmakları yalamayı ve çanağı sıyırmayı emretmiş ve: Siz bereketin yemeğinin neresinde olduğunu bilemezsiniz, buyurmuştur. (M5300 Müslim, Eşribe, 133)

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü: Birinizin lokması yere düştüğünde onu alıp temizleyerek yesin de şeytana bırakmasın. Parmaklarını yalamadan elini beze silmesin. Çünkü insan, bereketin yemeğinin neresinde olduğunu bilemez, buyurmuştur.28 (M5301 Müslim, Eşribe, 134)

Câbir (ra) şöyle demiştir: Resûlullah'ın , "Bir kişilik yemek iki kişiye, iki kişilik yemek dört kişiye, dört kişilik yemek de sekiz kişiye yeter." dediğini işittim. (M5368 Müslim, Eşribe, 179)

Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah, (tulum, büyük testi ve benzeri) su kaplarını ağıza dayayarak su içmeyi yasaklamıştır. (B5625 Buhârî, Eşribe, 23; M5271 Müslim, Eşribe, 110)

Hassân b. Sâbit'in kız kardeşi Ümmü Sâbit Kebşe bnt. Sâbit'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah bize gelmişti. Asılı duran tulumun ağzından ayakta su içti; ben de kalktım, (saklamak için) kurbanın ağzını kestim. (T1892 Tirmizî, Eşribe, 18)

Hz. Peygamber, muhtemelen, kapların içerisine insana zarar verecek böcek ve benzeri şeylerin düşmüş olma ihtimalinden veya kapta kalan suyun bir başkası için "artık" hâline gelmesinden dolayı böyle bir yasak getirmiştir. Bu mahzurların olmaması hâlinde kaplardan bu şekilde su içilebileceğinin örneği 767 no'lu hadistir. Bu hadise göre Hz. Peygamber bizzat kendisi duvarda asılı olan kabı almış ve suyu ayakta içmiştir.

Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber içilecek şeye üflemeden nehyetti. Bunun üzerine bir adam: –Kaptaki suyun yüzünde çer çöp görürsem ne yapayım, diye sordu. Resûlullah –Çöp düşünceye kadar dök, dedi. Adam bu defa: –Ben bir solukta suya kanamıyorum, dedi. Resûlullah da: –Öyleyse nefes alırken kâseyi/bardağı ağzından uzaklaştır, buyurdu. (T1887 Tirmizî, Eşribe, 15)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah zamanında biz yürürken yemek yer, ayakta da su içerdik. (T1880 Tirmizî, Eşribe, 11)

Amr b. Şuayb (ra) babası aracılığıyla dedesinin şöyle dediğini nakletmiştir: Resûlullah'ın suyu ayakta iken de otururken de içtiğini gördüm. (T1883 Tirmizî, Eşribe, 12)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber bir kişinin ayakta su içmesini yasakladı. Katâde: –(Ayakta) yemek hakkında ne dersin, diye Enes'e sorduk. –O daha kötü veya daha çirkindir, dedi. (M5275 Müslim, Eşribe, 113)

Müslim'in bir diğer rivayetinde "Peygamber , ayakta su içmekten sakındırdı" ifadesi yer almaktadır. (M5274 Müslim, Eşribe, 112)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Sizden biri ayakta su içmesin. Unutarak içerse de kussun, buyurmuştur.31 (M5279 Müslim, Eşribe, 116)

Ümmü Seleme'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Gümüş kaplardan su içenler, karınlarını cehennem ateşiyle doldurmuş olurlar, buyurmuştur. (B5634 Buhârî, Eşribe, 28; M5385 Müslim, Libâs,1) Müslim'in diğer bir rivayetinde: "Gümüş ve altın kaptan yiyip içenler" şeklindedir. (M5386 Müslim, Libâs, 1) Yine Müslim'in başka bir rivayetinde: "Altın veya gümüş kaptan su içen kimse, karnını cehennem ateşiyle doldurmuş olur." denilmiştir. 33 (M5387 Müslim, Libâs, 2)

İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Beyaz giysi giyin; çünkü o, giysilerinizin en hayırlısı/güzelidir. Ölülerinizi de beyaz renkli bezle kefenleyin, buyurmuştur. (D3878 Ebû Dâvûd, Tıb, 14; T994 Tirmizî, Cenâiz, 18)

Semüre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Beyaz giysi giyin; zira o, daha temiz ve daha hoştur. Ölülerinizi de beyaz renkli bezle kefenleyin, buyurmuştur.

Berâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: orta boylu idi. Onu kırmızı bir kaftan içinde gördüm. Hayatım boyunca ondan daha şık/güzel birini görmedim. (B5848 Buhârî, Libâs, 35; M6064 Müslim, Fedâil, 91)

Ebû Rimse Rifâa et-Temîmî'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Ben, Resûlullah'ı üzerinde iki parçadan oluşan yeşil bir elbiseyle gördüm. (T2812 Tirmizî, Edeb, 48; D4065 Ebû Dâvûd, Libâs, 16)

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah , fetih günü Mekke'ye başında siyah bir sarıkla girdi. (M3310 Müslim, Hac, 451)

Ebû Saîd Amr b. Hureys'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: İki omzunun arasından uçlarını sarkıttığı siyah bir sarıkla Resûlullah , hâlâ gözlerimin önündedir. Müslim'in diğer rivayeti: "Resûlullah halka, başındaki siyah sarıkla hutbe okudu." şeklindedir. (M3312, M3311 Müslim, Hac, 452-453)

Ümmü Seleme'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Allah Resûlü'nün en sevdiği elbise gömlek idi. (D4025 Ebû Dâvûd, Libâs, 3; T1762 Tirmizî, Libâs,

Resûlullah sav:

– Bir kimse kibirlenerek elbisesini uzatıp, yerde sürürse Allah kıyamet gününde onun yüzüne bakmaz, buyurdu. Bunu duyan Ümmü Seleme:

–Peki kadınlar eteklerini nasıl yapacaklar, dedi.

Resûlullah sav: –Diz kapaklarından bir karış aşağı uzatırlar, buyurdu.

Bunun üzerine Ümmü Seleme:

–O zaman ayakları açık kalır, dedi.

Peygamber de:

–Öyleyse bir dirsek boyu uzatırlar, daha fazla uzatmazlar, buyurdu. (T1731 Tirmizî, Libâs, 9; D4117 Ebû Dâvûd, Libâs, 37)

Muâz b. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir:

Bir kimse, imkânı varken, Allah için tevazu gösterip (abartılı) giyinipkuşanmayı terk ederse Allah kıyamet gününde bütün insanların önünde onu huzuruna çağırır ve iman (ehlinin giyeceği) elbiselerden dilediğini seçmede özgür bırakır. (T2481 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 39)

Hz. Ali'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'ın ipeği sağ, altını da sol eline alıp, "Bu ikisi, ümmetimin erkeklerine haramdır." dediğini gördüm. (D4057 Ebû Dâvûd, Libâs, 11)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: İpek giymek ve altın kullanmak ümmetimin erkeklerine haram, kadınlarına helâl kılındı. (T1720 Tirmizî, Libâs, 1)

Ebû Saîd el-Hudrî (ra) anlatıyor: Resûlullah yeni bir sarık, gömlek ve benzeri bir giysi giydiğinde onun adını anarak: Allah'ım, sana hamd olsun; bana, bunu sen giydirdin. Onun hayırlı olmasını; hayırlı ve iyi işlerde kullanılmasını isterim; onun şerrinden ve hayırsız ve kötü işlerde kullanılmasından sana sığınırım, dendi. (T1767 Tirmizî, Libâs, 29; D4020 Ebû Dâvûd, Libâs, 1)

Berâ b. Âzib'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah, yatağına girdiğinde sağ tarafına yatarı. Sonra: Rabbim, sana teslim oldum; yüzümü sana döndüm; işimi sana emanet ettim. (Sevabını) umarak ve (azabından) korkarak sana sığındım. Senden başka kendisine varıp sığınacak kimse yoktur. İndirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Peygamber'e iman ettim, derdi. (B6315 Buhârî, Deavât, 9)35

Berâ b. Âzib' (ra) anlatıyor: Resûlullah bana: Yatağa gireceğin vakit namaz abdesti gibi abdest al, sonra sağ yanın üzerine yat ve şu duayı oku... Ravi, önceki hadiste (no:817) yer alan duanın benzerini zikretti. Ayrıca bu rivayette "Son sözlerin bunlar olsun." ifadesi yer almaktadır. (B6311 Buhârî, Deavât, 6; M6882 Müslim, Zikir, 56)

Hız. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Peygamber gece on bir rekât; sabah olunca da kısaca iki rekât namaz kılardı. Sonra da müezzin gelip ona sabah vaktini haber verinceye kadar sağ yanı üzerine uzanırdı. (B6310 Buhârî, Deavât, 5; M1718 Müslim, Müsâfirîn, 122)

Abdullah b. Yezîd'den (ra) rivayet edildiğine göre o, Resûlullah'ın mescitte bir ayağını diğerinin üzerine atarak, sırt üstü uzandığını görmüştür.36 (B475 Buhârî, Salât, 85; M5504 Müslim, Libâs, 75)

Abdullah b. Yezîd'den (ra) rivayet edildiğine göre o, Resûlullah'ın mescitte bir ayağını diğerinin üzerine atarak, sırt üstü uzandığını görmüştür. (B475 Buhârî, Salât, 85; M5504 Müslim, Libâs, 75)

Şerîd b. Süveyd'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Ben, sol elimi arkama almış, diğer elimle de yere dayanmış vaziyette otururken, Resûlullah bana rastladı ve: -(Allah'ın) gazabına uğramış kimseler gibi mi oturuyorsun, dedi. (D4848 Ebû Dâvûd, Edeb, 22)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Biriniz oturduğu yerden kalkıp dışarı çıkarsa döndüğünde, eski yerine oturma önceliğine (herkesten) daha fazla sahiptir, buyurmuştur. (M5689 Müslim, Selâm, 31)

Ebû Abdullah Selmân el-Fârisî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: Cuma günü gusledip iyice temizlenen, saçlarının ve sakalının bakımını yaparak veya evindeki güzel kokulardan sürünerek camiye gelen ve (ileri geçmek için) iki kişinin arasını ayırmadan farz namazı kılan, sonra da imamın hutbesini sessizce dinleyen kimsenin o cuma ile bir sonraki cuma arasındaki günahları mutlaka bağışlanır. (B883 Buhârî, Cum'a, 6)

İbn Ömer (ra) şöyle demiştir: Resûlullah şu duaları okumadan bir meclisten kalktığı nadirdi: Allah'ım, bize, günahlardan alıkoyacak kadar korku (haşyet) ver. Bizi cennetine ulaştıracak kadar taat (ve ibadet) nasip et. Dünya sıkıntılarını hafif göreceğ kadar kavrayış (ve iman) ver. Allah'ım, bizi hayatta bıraktığın müddetçe kulak, göz ve derman (güç) nimetlerinden mahrum etme. (Bunların ürünlerini) bizden sonrakilere (istifade edecekleri) bir miras kıl. Bize zulmedenlerden intikamımızı sen al. Bize düşmanlık edenlere karşı bize sen yardım et. Bizi dinimizde (imanımızda) musibete uğratma, dünyayı en büyük düşüncemiz ve ilmimizin gayesi kılma. Bize acımayanları başımıza musallat etme (yâ Rabbi!), buyurmuştur. (T3502 Tirmizî, Deavât, 79)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: Âhir zaman (Kıyamet) yaklaştığı vakit müminin rüyası hemen hemen hiç yanlış çıkmaz. Müminin rüyası, nübüvvetin kırk altı bölümünden biridir. (B7017 Buhârî, Ta'bîr, 26; M5906-M5907 Müslim, Rüyâ, 6)

Müslim'in diğeri bir rivayeti de: Rüyası en doğru olanlarınız, en doğru konuşanlarınızdır, şeklindedir. (M5505 Müslim, Rüyâ, 6)

Ebû Saîd el-Hudrî'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: Biriniz hoşuna giden bir rüya görürse, bu rüya Yüce Allah'tandır. Onun için Allah'a hamd etsin ve onu başkalarına anlatsın. Diğeri bir rivayette: O rüyayı ancak sevdiği kimselere söylesin. Hoşlanmadığı bir rüya görürse o şeytandandır, şerrinden Allah'a sığınsın ve rüyasını kimseye söylemesin; (zaten) o rüya kendisine bir zarar vermez, buyurmuştur.42 (B6985, B7044 Buhârî, Ta'bir, 3, 46; M5902-M5903 Müslim, Rüyâ, 3-4)

Ebu'l-Eska' Vâsile b. Eska'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: En büyük iftira, bir kimsenin babasından başkasına mensubiyet iddiasında bulunması veya görmediği rüyayı gördüm demesi, yahut Hz. Peygamber'in söylemediği bir sözü ona nisbet etmesidir. (B3509 Buhârî, Menâkıb, 5)

Ebû Ümâre Berâ b. Âzib'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah bize yedi şeyi emretti: hastayı ziyaret etmeyi, cenazeye katılmayı, aksırana dua etmeyi, zayıf olana yardım etmeyi, zulüm görene destek olmayı, selâmı yaymayı, yemini bozmamayı. (B6235 Buhârî, İsti'zân, 8; M5388 Müslim, Libâs, 3)

İmrân b. Husayn (ra) anlatıyor:

Bir adam Peygamber'e gelip:

– es-Selâmü aleyküm, dedi. Peygamber de aynı şekilde karşılık verdi. Sonra selâm veren zat oturdu.

Bunun üzerine Peygamberimiz –On sevap kazandı, buyurdu. Sonra bir başkası gelip:

–es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâh, dedi.

Peygamber: de aynı şekilde cevap verince, selâm veren oturdu.

Resûlullah:

–Yirmi sevap kazandı, buyurdu. Sonra bir adam daha geldi ve:

–es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh, dedi. Peygamberimiz yine aynı şekilde cevap verince, selâm veren oturdu.

Resûlullah: –Otuz sevap kazandı, buyurdu. (D5195 Ebû Dâvûd, Edeb, 131, 132; T2689 Tirmizî, İsti'zân, 2)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: Biriniz kardeşine rastlarsa ona selâm versin. Eğer aralarına ağaç, duvar veya taş gibi bir engel girer de tekrar karşılaşırsa, yine selâm versin. (D5200 Ebû Dâvûd, Edeb, 134, 135)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah bana, "Yavrucuğum, ailenin yanına girdiğinde selâm ver ki, sana ve hane halkına bereket olsun." buyurdu. (T2698 Tirmizî, İsti'zân, 10)

Ebû Talib'in kızı Fâhite Ümmü Hânî'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Mekke'nin fethedildiği gün Peygamber'e geldim, yıkanıyordu. Fâtıma da bir elbise ile onu perdeliyordu. Selâm verdim... (M1669 Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 82)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Ehl-i Kitap size selâm verdiğiğinde, ve aleyküm (size de), demekle yetinin, buyurmuştur. (B6258 Buhârî, İsti'zân, 22; M5652 Müslim, Selâm, 6)

Üsâme'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber , Müslümanlar, putperest müşrikler ve Yahudilerden oluşan bir topluluğun yanından geçerken onlara selâm verdi.48 (B6254 Buhârî, İsti'zân, 20; M4659 Müslim, Cihâd, 116)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: (Bir yere girmek için) izin almak maksadıyla kapı üç kere çalınır, izin verilirse girersin; verilmezse dönersin, buyurmuştur.

Ebû Zer (ra) anlatıyor: Bir gece evden çıktım, ve Resûlullah'ı gördüm, yalnız başına yürüyordu. Ben de ay ışığında yürümeye başladım. Başını çevirip beni görünce:

–Sen kimsin? buyurdu. Ben de:

–Ebû Zer, dedim.49 (B6443 Buhârî, Rikâk, 13; M2305 Müslim, Zekât, 33)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: Allah aksırmayı sever, esnemeyi sevmez. Biriniz aksırıp elhamdülillâh (Yüce Allah'a hamdolsun), derse bunu duyan her Müslümanın onu yerhamükâllâh (Allah rahmetiyle sana afiyet versin), diye karşılması gerekir. Esnemeye gelince, bu hâl şeytandandır. Öyleyse birinize esneme geldiği zaman, onu önlemeye çalışsın. Zira sizden biri esnediği zaman şeytan ona güler.(B6226 Buhârî, Edeb, 128)

Ebu'l-Hattâb Katâde'den rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Enes'e "Resûlullah'ın ashâbı arasında el sıkışma (âdeti) var mıydı?" diye sordum; Enes, "Evet, vardı." dedi. (B6263 Buhârî, İsti'zân, 27)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Yemenliler geldiğinde, Resûlullah sav: Size Yemenliler geldi, onlar el sıkışma (âdetini buraya) ilk getirenlerdir, demiştir. (D5213 Ebû Dâvûd, Edeb, 141, 142)

Berâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: İki Müslüman birbiriyle karşılaşsın da el sıkışsınlar, ayrılmadan evvel günahları bağışlanır, buyurmuştur. (D5212 Ebû Dâvûd, Edeb, 141, 142)

Enes (ra) anlatıyor: Bir adam: –Yâ Resûlallah bizden biri kardeşine veya dostuna rastladığında, önünde eğilebilir mi? diye sorunca, Peygamberimiz : –Hayır, buyurdu. –Peki kucaklayıp öpebilir mi? deyince, yine:

–Hayır, buyurdu. –Öyle ise elini tutup musafaha edebilir mi? deyince:

–Evet, buyurdu. (T2728 Tirmizî, İsti'zân, 31)

Yahudiler, Kur'an'da İsrâ, 17/101 ve Neml, 27/12'de geçen dokuz âyet, dokuz mucize veya Hz. Musa'ya Allah'ın bildirdiği on emirden birini saklayıp dokuzunu öğrenmek istemişlerdi. Peygamberimiz bunun üzerine "Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmayın, hırsızlık yapmayın, zina etmeyin, haksız yere adam öldürmeyin, bir kimseyi öldürtmek için nüfuzlu birinin yanına gitmeyin, sihir yapmayın, faiz yemeyin, evli ve namuslu bir kadına iftira etmeyin, muharebe meydanından kaçmayın." dedikten sonra, onların gizledikleri şeyi de açıklayarak "Bilhassa siz Yahudiler, cumartesi gününe saygısızlık etmeyin." buyurdu.

Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Resûlullah, bana "Kardeşini güler yüzle karşılamak dahi olsa yapacağın hiçbir iyiliği küçümseme." dedi. (M6690 Müslim, Birr, 144)

Hz. Ali'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Sabahleyin hasta kardeşini ziyaret eden bir Müslümana, akşama kadar yetmiş bin melek rahmet okur. Eğer akşamleyin ziyaret ederse sabaha kadar da yetmiş bin melek onun için rahmet okur. Aynı zamanda o kimse için cennette toplanmış meyveler vardır. (T969 Tirmizî, Cenâiz, 2)

Bir kimse ağrı veya yara bere gibi bir şikâyetle geldiğinde Hz. Peygamber şöyle yaparak (Râvi Süfyân b. Uyeyne şehâdet parmağını yere koyup kaldırarak Peygamberimizin parmağını yere dokunup kaldırışını tarif etmiştir.) parmağını yere dokundurup kaldırarak; "Bismillâh, yurdumuzun toprağı, bazımızın okuyup üflemesi ve Rabbimizin izniyle hastalarımız şifa bulur." buyururdu. (M5719 Müslim, Selâm, 54; B5745, B5746 Buhârî, Tıb, 38)

Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber aile fertlerinden birisi hastalandığı zaman sağ eliyle hastayı sıvazlar ve "Allahümme Rabbe'nNâsi ezhibilbe'se, eşfi ente's-Şâfî lâ şifâe illâ şifâüke, şifâen lâ yügâdirü sekamen (Bütün insanlığın Rabbi olan Allah'ım, bunun sıkıntısını gider ve şifa ver. Sen şifa verensin, senin verdiğinden başka şifa yoktur. Hiçbir hastalık kalmayacak şekilde buna şifa ver)." derdi. (B5743 Buhârî, Tıb, 38; M5710 Müslim, Selâm, 4)

Ebû Abdullah Osmân b. Ebu'l-Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, bir gün vücudunda bir ağrı hissetmiş ve bu sıkıntısını Resûlullah'a söylemişti.

Allah Resûlü : "Ağrıyan yere elini koy ve üç defa 'Bismillâh', yedi defa 'Eûzü biizzetillâhi ve kudretihî min şerri mâ acidü ve uhâzirü (Hissettiğim hastalığın zararından ve tehlikesinden Allah'ın izzet ve kudretine sığınırım.)' de." buyurdu. (M5737 Müslim, Selâm, 67)

Ebû Abdullah Osmân b. Ebu'l-Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, bir gün vücudunda bir ağrı hissetmiş ve bu sıkıntısını Resûlullah'a söylemişti. Allah Resûlü : "Ağrıyan yere elini koy ve üç defa 'Bismillâh', yedi defa 'Eûzü biizzetillâhi ve kudretihî min şerri mâ acidü ve uhâzirü (Hissettiğim hastalığın zararından ve tehlikesinden Allah'ın izzet ve kudretine sığınırım.)' de." buyurdu. (M5737 Müslim, Selâm, 67)

Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: Kim ölüm hastası olmayan bir hastayı ziyaret eder ve onun yanında yedi kere, "Es'elüllâhe'l-azîm Rabbe'l-arşı'l-azîm en yeşfiyeke (Büyük arşın Rabbi olan Yüce Allah'tan sana şifa vermesini diliyorum)." derse Allah onu o hastalıktan kurtarır. (D3106 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 8; T2083 Tirmizî, Tıb, 32)

Hz. Peygamber şöyle demiştir: Kim ölüm hastası olmayan bir hastayı ziyaret eder ve onun yanında yedi kere, "Es'elüllâhe'l-azîm Rabbe'l-arşı'l-azîm en yeşfiyeke (Büyük arşın Rabbi olan Yüce Allah'tan sana şifa vermesini diliyorum)." derse Allah onu o hastalıktan kurtarır. (D3106 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 8; T2083 Tirmizî, Tıb, 32)

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: vefat ederken gördüm. Yanında bir tas su bulunuyordu. Elini tasa daldırıp yüzüne sürüyor ve "Allâhümme einnî alâ ğamerâti'l-mevti ve sekerâti'l-mevti (Allah'ım ölüm esnasındaki sıkıntılara karşı bana yardım et)." diyordu. (T978 Tirmizî, Cenâiz, 8)

İmrân b. Husayn (ra) anlatıyor: Cüheyne kabilesinden bir kadın zina sonucu gebe kalmış ve bu vaziyette Peygamber'e gelmişti:

–Yâ Resûlallah, had cezasını gerektiren bir suç işledim, cezamı ver, demişti. Bunun üzerine Resûlullah o kadının velisini çağırmış ve:

–Buna iyi bakın, çocuğunu doğurunca da bana getirin, demişti. Velisi de denildiği gibi yapmıştı.

Peygamber , kadın hakkında gereken emri verdi, kadının kıyafeti giydirildi. Sonra Peygamber cezanın infazını emretti ve kadın taşlandı, ardından da Peygamber kadının cenaze namazını kıldı.55 (M4433 Müslim, Hudûd, 24)

Ümmü Seleme'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir kul, musibete uğrar da "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn (Biz Allah'a aidiz ve O'na döneceğiz). Allah'ım, başıma gelen bu musibetin ecrini ver ve bana benim için ondan daha hayırlı olanı ihsan buyur." derse, Allah Teâlâ ona, başına gelen musibetten dolayı hem sevap verir hem de kaybettiğinden daha hayırlısını ihsan eder. Ebû Seleme öldüğünde, Resûlullah'ın bana söylediği gibi dua ettim. Allah da bana ondan hayırlı olan Resûlullah'ı (M2127 Müslim, Cenâiz, 4) ihsan etti.

Üsâme b. Zeyd(ra) anlatıyor: Peygamber'in kızlarından biri, çocuğunun (veya oğlunun) ölmek üzere olduğunu bildirmesi için Resûlullah'a bir haberci göndererek onu evine çağırdı. (Muhtemelen çok önemli bir konu için toplantı hâlinde olan) Resûlullah gelen haberciye şöyle dedi: Onun yanına dön ve kendisine, alanın da verenin de Allah olduğunu, O'nun katında her şeyin vaktinin belirli olduğunu söyle. Sabretsin ve Allah'tan ecir beklesin.⁵⁷ (M2135 Müslim, Cenâiz, 11; B7377 Buhârî, Tevhid, 1)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebû Vakkâs ve Abdullah b. Mes'ûd ile birlikte Sa'd b. Ubâde'yi hastalığından dolayı ziyaret etti. (Ağır hasta olduğunu görünce) ağladı. Allah Resûlü'nün ağladığını gören sahâbîler de ağladılar. Bunun üzerine Resûlullah: "Dinliyor musunuz? Allah akıtılan gözyaşından ve kalbin hüznünden dolayı (ölüye) azap etmez." dedi ve diline işaret ederek, "Lâkin bunun yüzünden ya ölüye azap eder, ya da merhamet eder." buyurdu. (B1304 Buhârî, Cenâiz, 44; M2137 Müslim, Cenâiz, 12)

Resûlullah'ın azatlısı Ebû Râfi' Eslem'den rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir kimse cenaze yıkar da, (onda görülen hoş olmayan hâlleri) gizli tutarsa, Allah o kimseyi kırk defa bağışlar. (NM1307 Hâkim, el-Müstedrek, II, 506 (1/354))

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : –Bir kimse, namazı kılınıncaya kadar cenazenin yanında bulunursa bir kîrât, gömülünceye kadar kalırsa iki kîrât sevap kazanır, dedi. –İki kîrât ne kadardır, diye soruldu. Peygamber: –İki büyük dağ kadar, dedi. (M2189 Müslim, Cenâiz, 52; B1325 Buhârî, Cenâiz, 58)

İbn Abbâs'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir Müslüman ölür de Allah'a şirk koşmayan kırk kişi onun cenaze namazını kılsa, Allah, onların cenaze hakkındaki bağışlanma dileklerini kabul eder. (M2199 Müslim, Cenâiz, 59)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber : Cenazeyi (olabildiğince) çabuk defnedin. Eğer iyi (salih) bir kimse ise onu bir an evvel yerine ulaştırmış olursunuz. Eğer böyle değil de, kötü bir kimse ise (bir an evvel) omuzlarınızdan bırakmış olursunuz, buyurdu. Müslim'in diğer bir rivayeti: Bir an evvel gömmeniz hayırlıdır, şeklindedir. (B1315 Buhârî, Cenâiz, 51; M2186, M2188 Müslim, Cenâiz, 50, 51)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber: Müminin ruhu, ödeninceye kadar borcuna asılı kalır (ve ancak ödenince kurtulur), buyurmuştur. (T1078 Tirmizî, Cenâiz, 76)

Ebû Abdullah veya Ebû Leylâ diye anılan Ebû Amr Osman b. Affân'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Peygamber cenaze defnedildikten sonra onun başında durup; "Kardeşiniz için istiğfar edin ve Allah'ın yardımına mazhar olmasını isteyin, zira o, şu anda sorgulanmaktadır." buyurdu. (D3221 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 67, 69)

Hız. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre bir adam Hız. Peygamber'e gelip: –Annem ansızın öldü. Ömeden konuşabilseydi muhakkak sadaka vermeyi vasiyet ederdi. Onun adına sadaka versem sevap kazanır mı? diye sordu.

Peygamber : –Evet, buyurdu. (B1388 Buhârî, Cenâiz, 95; M2326 Müslim, Zekât, 51)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Bir insan öldüğünde üç şey hariç ameli kesilir (amel defteri kapanır): Sadaka-i câriye [sürekli herkese faydası dokunan işler], faydalanılan ilim; kendisine dua eden hayırlı bir evlât, buyurmuştur. (M4223 Müslim, Vasiyye, 14)

Enes (ra) anlatıyor: (Peygamber ve arkadaşları) bir cenazeye rastladılar; sahâbîler onu hayırla yâd ettiler. Bunun üzerine Peygamber "Vacip oldu." dedi. Sonra başka bir cenazeye daha rastladılar, sahâbîler onun kötülüğünü dile getirdiler.

Peygamber yine "Vacip oldu." dedi.

Ömer b. Hattâb (ra): –Vacip olan nedir, diye sordu.

Peygamber:

–Öncekini hayırla yâd ettiniz, ona cennet vacip oldu. Bunu ise şer ile yâd ettiniz, ona da cehenneme girmek vacip oldu. Siz yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz, buyurdu. (B11367 Buhârî, Cenâiz, 85; M2200 Müslim, Cenâiz, 60)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Bir kimsenin üç çocuğu ölürse, cehennem ateşi, o kimseye ancak yemin yerini bulacak kadar temas eder, buyurdu. (M6696 Müslim, Birr, 150; B1251 Buhârî, Cenâiz, 6)

Ka'b b. Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Peygamber, Tebük Seferi'ne perşembe günü çıktı. O, sefere perşembe günleri çıkmayı severdi. (B2950 Buhârî, Cihâd, 103)

Sahâbî Sahr b. Vedâa el-Ğâmidî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle dua etti: Allah'ım, sabahın erken saatlerini ümmetim için bereketli kıl. Hadisi Sahr'dan rivayet eden ravi (Umâre b. Hadîd) şu sözleri ilave ediyor:

Peygamber, bir askerî birlik veya bir ordu gönderdiği zaman, sabahleyin erkenden gönderirdi. Tüccar olan Sahr da (dua edilen bu berekete nail olmak için) ticaret mallarını sabah erkenden gönderirdi. Bu sebepten zengin oldu, malı çoğaldı. (D2606 Ebû Dâvûd, Cihâd, 78; T1212 Tirmizî, Büyü, 6)

İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber şöyle demiştir: En hayırlı beraberlik dört kişiyle olur. Savaşa gönderilen ideal askeri birlik dört yüz erden; ideal bir ordu da dört bin askerden oluşur. On iki bine ulaşan bir ordu ise, artık sayı azlığı sebebiyle yenilmez.⁶⁷ (D2611 Ebû Dâvûd, Cihâd, 81; T1555 Tirmizî, Siyer, 7)

Ebû Katâde'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah yolculuk esnasında geceleyin konakladığında sağ yanı üzerine yatarı. Sabaha karşı konakladığında ise sağ dirseğini diker ve başını avucunun içine koyardı. (M1565 Müslim, Mesâcid, 313)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Gece yol almaya bakın, zira geceleyin daha hızlı mesafe kat edilir, buyurdu.⁶⁹ (D2571 Ebû Dâvûd, Cihâd, 57)

Ebû Saîd el-Hudrî (ra) anlatıyor: Seferde bulunduğumuz sırada devesine binmiş bir adam geldi. (Açlıktan yiyecek bir şeyler bulmak ümidiyle) sağa sola bakınmaya başladı. Resûlullah : Fazladan binek hayvanı olanlar olmayanlara versin, fazla azığı olanlar da azığı olmayanlara versin, buyurdu ve olabilecek her türlü malı zikretti. Böylece hiçbirimizin fazla mal saklamaya hakkı olmadığını anlamış olduk. (M4517 Müslim, Lukata, 18)

Abdullah b. Sercis'ten (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: sefere çıktığında seferin zorluklarından ve kötü dönüşlerden, iyi hâllerden kötü hâllere düşmekten, mazlumun bedduasından ve dönüşte ailesini ve malını kötü hâlde görmekten Allah'a sığınır. (M3276 Müslim, Hac, 426)

Ali b. Rebîa anlatıyor: Binmesi için bir hayvan getirdikleri zaman Ali b. Ebî Tâlib'in (ra) şöyle yaptığını gördüm. Ayağını üzengiye koyunca "Bismillâh" dedi. Hayvanın üzerine oturduğunda "Elhamdü lillâhillezî sehâre lenâ hâzâ ve mâ künnâ lehû mukrinîn (İtaat altına almaya gücümüzün yetmeyeceği bu hayvanı bizim hizmetimize veren Allah'a hamd olsun. Dönüp dolaşıp O'na varacağız.)" dedi. Üç defa "Elhamdü lillâh" dedikten sonra üç defa "Allâhü ekber" dedi. Daha sonra "Sübhâneke innî zalemtü nefsi fağfirli innehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente (Yâ Rabbi, seni tesbih ederim. Ben kendime zulmettim; beni bağışla. Çünkü senden başka günahları bağışlayacak yoktur)." dedi

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Şu üç duanın kabul olunacağında şüphe yoktur: (Bunlar) mazlumun, yolcunun ve anne ile babanın evlâdına dualarıdır, buyurmuştur. (T1905 Tirmizî, Birr, 7; D1536 Ebû Dâvûd, Vitir, 29) Ebû Dâvûd'un rivayetinde "evlâdına" kaydı yoktur.

Havle bnt. Hakîm'in (ra) işittiğine göre Resûlullah , şöyle demiştir: Bir kimse bir yerde konaklar ve "Eûzü bi kelimâtillâhi't-tâmmeti min şerri mâ haleka (Yaratılmışların şerrinden Allah'ın kusursuz sözleriyle Allah'a sığınırım)." derse konakladığı yerden ayrılıncaya kadar hiçbir şey ona zarar vermez. (M6878 Müslim, Zikir, 54)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah , yolculukta iken gece olduğunda şöyle derdi: Ey yeryüzü! Senin de benim de Rabbim Allah'tır. Senin ve sende olan şeylerin şerrinden, sende yaratılanların ve üzerinde gezip dolaşanların şerrinden Allah'a sığınırım. Aslanların, büyük-küçük yılanların, akreplerin ve bu diyarda yaşayanların, doğuran ve doğanların şerrinden Allah'a sığınırım. (D2603 Ebû Dâvûd, Cihâd, 75)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: Yolculuk bir çeşit eziyettir. Sizi, (vaktinde) yiyip içmekten ve uyumaktan alıkoyar. Herhangi biriniz yolculuğa çıktığında işini bitirir bitirmez evine dönmekte acele etsin. (B1804 Buhârî, Umre, 19; M4961 Müslim, İmâre, 179)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûl-i Ekrem , yolculuktan döndüğünde evine gece gelmezdi. Kuşluk vakti veya akşam üstü gelirdi.

İbn Abbâs'ın (ra) işittiğine göre Hz. Peygamber: Bir erkek, yanında mahremi bulunmayan bir kadınla baş başa kalmasin. Bir kadın da yanında mahremi olmaksızın yolculuğa çıkmasin, buyurdu.

Bunun üzerine bir sahâbî:

–Yâ Resûlallah, eşim haccetmek için yola çıkmaya hazırlandı, ben de filan gazveye iştirak etmek üzere yazıldım, dedi.

Resûlullah sav: –Git ve hanımınla beraber haccet, buyurdu.

(B5233 Buhârî, Nikâh, 112; M3272 Müslim, Hac, 424)

Nevvâs b. Sem'ân'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Kıyamet günü Kur'an ve onunla amel edenler (mahşer yerine) getirilirler. Bakara ile Âl-i İmrân sûreleri, kendilerini okuyup amel eden kimsenin önüne geçerek "Onun hakkında ben şahitlik edeceğim." diye birbirleriyle mücadele ederler. (M1876 Müslim, Müsâfirîn, 253)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Kur'an okuyan mümin, turunç gibidir. Kokusu da tadı da hoştur. Kur'an okumayan mümin, hurma gibidir. Kokusu yoksa da tadı hoştur. Kur'an okuyan münafık, reyhana benzer. Kokusu hoş, tadı acıdır. Kur'an okumayan münafık, Ebû Cehil karpuzuna benzer. Kokusu olmadığı gibi tadı da acıdır. (B5427 Buhârî, Et'ime, 30; M1860 Müslim, Müsâfirîn, 243)

Peygamber şöyle demiştir: Allah, bu kitapla (Kur'an'la) nice toplumları yükseltir ve nicelerini de alçaltır. (M1897 Müslim, Müsâfirîn, 269)

Ebû Saîd el-Hudrî (ra) anlatıyor: Bir adam, birinin (namazda) İhlâs sûresini tekrar tekrar okuduğunu işitti. Adamın okuduğu miktarı azımsayarak sabahleyin Allah Resûlü'ne bunu haber verdi. Bunun üzerine Peygamber: Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki, o sûre Kur'an'ın üçte birine denktir, dedi. (B5013 Buhârî)

Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah, cinlerden, kem gözlerden Allah'a sığınır. Nihayet Muavvizeteyn (Kul eûzü bi-Rabbi'l-felâk ile Kul eûzü bi-Rabbi'n-nâs) sûreleri nâzil olunca, bu ikisini okuyarak Allah'a sığınmaya başladı; diğer duaları bıraktı. (T2058 Tirmizî, Tıb, 16)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Kur'an'da otuz âyetli bir sûre vardır, (onu çok okuyan) insana bağışlanıncaya kadar şefaet eder. Bu sûre Tebârakellezî bi yedihi'l-mülk sûresidir, buyurmuştur. (T2891 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 9; D1400 Ebû Dâvûd, Şehru Ramazan, 10)

Ebu'd-Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah:Kehf sûresinin başından on âyet ezberleyen kimse, Deccâl'in şerrinden kurtulur, buyurdu. (M1883 Müslim, Müsâfirîn, 257)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Herhangi bir topluluk Allah'ın evlerinden (mescitlerden) bir evde toplanır, Allah'ın Kitabı'nı okur, aralarında (âyetleri) müzakere ederlerse kalpleri huzur (sekînet) bulur. Allah'ın rahmeti onları kuşatır. Melekler onları sarar. Allah onları kendi katındakiler (melekler) arasında zikreder. (M6853 Müslim, Zikir, 38)

Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: Resûlullah , bir gün Medine kabristanına gelip: –Ey müminler diyarının sakinleri, size selâm olsun, inşallah (yakında) biz de size katılacağız. Hâlbuki kardeşlerimizi görmeyi isterdim, buyurdu.

Sahâbîler: –Biz senin kardeşlerin değil miyiz yâ Resûlallah, dediler.

Peygamber : –Siz benim ashâbımsınız. Kardeşlerimiz ise (ümmetimden) henüz dünyaya gelmemiş olanlardır, buyurdu.

Sahâbîler: –Ümmetinizden henüz dünyaya gelmemiş olan ümmetinizi nasıl tanıyacaksın yâ Resûlallah, diye sordular:

–Bir kimsenin simsiyah atlar arasında alını sakar ve üç ayağı sekili bir atı bulursa, onu tanımaz mı, dedi.

Sahâbîler: –Tanır yâ Resûlallah, dediler.

Allah Resûlü de: –İşte kardeşlerim de abdestten dolayı yüzleri, el ve ayakları ışı ışıllık olarak geleceklerdir.

Ben onları önceden havuz(umun) başında bekleyeceğim, buyurdu. (M584 Müslim, Tahâret, 39)

Resûlullah şöyle demiştir: İnsanlar ezandaki ve ilk saftaki fazileti bilselerdi (ve bunu elde etmek için) kura çekmekten başka çare bulamasalardı, mutlaka kura çekerlerdi. Ve eğer camiye erken gitmenin faziletini bilselerdi, bu hususta yarış ederlerdi. Şayet yatsı namazı ile sabah namazının sevabını bilselerdi, emekleyerek dahi olsa bu iki namaza gelirlerdi. (B615 Buhârî, Ezân, 9; M981 Müslim, Salât, 129)

Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Sa'saa'dan rivayet edildiğine göre Ebû Saîd el-Hudrî kendisine şöyle demiştir: –Görüyorum ki sen koyunları ve kır hayatını seviyorsun. Koyunlarının yanında veya kırdaki iken namaz için ezan okursan, yüksek sesle oku. Zira müezzinin sesinin gittiği yere kadar, o sesi işiten cin, insan ve daha başka ne varsa hepsi, kıyamet gününde onun lehine şahitlik yapar. Ebû Saîd "Ben, bunu bizzat Resûlullah'tan işittim." demiştir. (B609 Buhârî, Ezân, 5)

Resûlullah şöyle demiştir: Ezanı duyduğunuz zaman müezzinin söylediklerini siz de tekrarlayın. Sonra bana salâvat getirin. Çünkü kim bana bir kere salâvat getirirse Allah, bu yüzden ona on defa rahmet eder. Sonra benim için Allah'tan vesile⁸³ isteyin. Çünkü o cennette öyle bir derecedir ki, Allah'ın kulları arasından sadece bir kimseye nasip olur. Umarım ki o ben olurum. Benim için vesile dileyen kimse şefaata hak kazanır. (M849 Müslim, Salât, 11)

İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Bir adam bir kadını öptü (ve pişman olarak) Peygamber'e gelip durumu haber verdi. Derken Allah Teâlâ "Gündüzün iki ucunda ve gecenin ilk saatlerinde namaz kıl; çünkü iyilikler kötülükleri giderir."⁸⁴ mealindeki âyet-i kerimeyi indirdi. Bunun üzerine adam "Bu hüküm yalnız benim için mi geçerli?" diye sordu. Resûlullah "Ümmetimin tamamı için geçerlidir." cevabını verdi. (B526 Buhârî, Mevâkîf, 4; M7001 Müslim, Tevbe, 39)

Resûlullah şöyle demiştir: Büyük günahlar işlenmedikçe, beş vakit namaz ile iki cuma namazı, aralarında işlenen küçük günahlara kefârettir. (M550 Müslim, Tahâret, 14)

Resûlullah şöyle demiştir: Sabah namazını kılan kimse, Allah'ın koruması altındadır. Ey Âdemoğlu, Allah korumasına karşılık sizden bir şey de istemez. (M1493-M1495 Müslim, Mesâcid, 261-262)

Cerîr b. Abdullah el-Becelî (ra) anlatıyor: Bir gün Peygamber'in huzurunda bulunuyorduk. Dolunaya baktı ve şöyle buyurdu: Siz, Rabbinizi, bu Ay'ı gördüğünüz gibi göreceksiniz, onu görmekte zorluk çekmeyeceksiniz. Gücünüz yettiğince sabah ile ikindi namazlarınızı vaktinde kılmaya gayret edin. (B554 Buhârî, Mevâkîf, 16; M1434 Müslim, Mesâcid, 211)

Büreyde'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: İkinci namazını terk eden kimsenin ameli boşa gider, buyurmuştur. (B553 Buhârî, Mevâkîf, 15)

Asıl adı Abdullah veya Amr b. Kays olan İbn Ümmü Mektûm diye bilinen Peygamberimizin müezzininden rivayet edildiğine göre o Resûlullah'a:

–Yâ Resûlallah, Medine'nin yırtıcı hayvanları ve yılan, akrep gibi haşeratı çoktur. (Benimse gözlerim görmüyor, namazı evde kılmama izin var mı), diye sordu.

Resûlullah:

–Hayye alâ's-salâh, hayye ale'l-felâh'ı işitiyorsun değil mi? Öyle ise camiye gel, buyurdu. (D553 Ebû Dâvûd, Salât, 46)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki, bir an içimden şöyle geçirdim: Emredeyim, odunlar yığılsın. Yine emredeyim namaz için ezan okunsun. Sonra emredeyim biri müminlere imamlık yapsın. Daha sonra da gidip namaza gelmeyenlerin evlerini yakayım.⁸⁵ (B7224 Buhârî, Ahkâm, 52; M1482 Müslim, Mesâcid, 252)

İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Müslüman olarak Allah'a kavuşmak isteyen kimse, namazlarını ezan okunan yerlerde (camilerde) kılsın. Allah, Peygamberiniz için hidayet yollarını (sünen-i hüddâ) meşru kıldı. Şüphe yok ki beş vakit namaz da bu hidayet yollarındandır. Eğer siz cemaate gitmeyen şu adam gibi namazlarınızı evde kılacak olursanız Peygamberinizin sünnetini terk etmiş olursunuz. Peygamberinizin sünnetini terk ederseniz elbette yolunuzu şaşırırsınız. Hâlbuki biz, (Medine'de) sadece münafık olduğu belli olan kimselerin cemaate devam etmediklerini gördük. Takati olmayan biri bile, iki adam tarafından koltuklanarak camiye getirilir ve safa bırakılırdı. (M1488 Müslim, Mesâcid, 257)

Ebu'd-Derdâ'nın (ra) işittiğine göre Allah Resûlü şöyle buyurmuştur: Bir köyde veya kırdada üç kişi bir arada bulunur da namazlarını cemaatle kılmazlarsa, şeytan mutlaka onlara musallat olur. Öyleyse cemaat olun. Zira sürüden ayrılan koyunu kurt yer. (D547 Ebû Dâvûd, Salât, 46)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: (İnsanlar) yatsı namazı ile sabah namazındaki sevabı bilselerdi, emekleyerek de olsa bu namazları cemaatle kılmaya gelirlerdi. (B615 Buhârî, Ezân, 9; M981 Müslim, Salât, 129)

"...Eğer tövbe ederler, namazı kılıp zekâtı da verirlerse, onları serbest bırakın... (Tevbe, 9/5)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, hacctmek ve Ramazan orucunu tutmak. (B8 Buhârî, İmân, 2; M113 Müslim, İmân, 21)

Muâz (ra) anlatıyor: Resûlullah beni Yemen'e vali olarak gönderdi ve şöyle dedi: Sen Ehl-i Kitap'tan olan bir topluma gidiyorsun. Onları her şeyden evvel Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şahitlik etmeye çağır. Eğer onlar bunu kabul ederlerse, Allah Teâlâ'nın kendilerine her gün beş vakit namazı farz kıldığını bildir. Bunu da kabul eder ve itaat ederlerse, onlara Allah Teâlâ'nın kendilerine, zenginlerden alınıp fakirlere verilecek olan zekâtı farz kıldığını bildir. Bunu da kabul ederlerse, zekât alırken onların gözde mallarını almaktan sakın. Mazlumun bedduasından sakın. Çünkü onun duasıyla Allah'ın arasında perde yoktur.⁸⁷ (M121 Müslim, İmân, 29; B1496 Buhârî, Zekât, 63)

Câbir'in (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Kişi ile şirk ve küfür arasında (engel olarak) namaz vardır (ve namazın terk edilmesiyle bu engel kalkar). (M246 Müslim, İmân, 134)

Tâbiûn neslinden büyük bir zat olduğunda ittifak edilen Şakîk b. Abdullah'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Muhammed'in ashâbı, namaz dışında hiçbir ibadetin terk edilmesini küfür saymazlardı.⁹⁰ (T2622 Tirmizî, İmân, 9)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir kulun kıyamet gününde, ilk önce hesaba çekileceği amel namazdır. Eğer namazın hesabını iyi verebilirse kurtulur ve kazanır. Eğer namazın hesabını veremezse kaybeder ve hüsrana uğrar. Farz namazlarında eksik çıkarsa Aziz ve Celil olan Allah, "Bakın, kulumun nafil namazı var mı?" der. Namazının eksikleri nafil namazlarla tamamlanır. Diğer amellerinin hesabı da bu şekilde görülür. (T413 Tirmizî, Salât, 188)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : İnsanlar ezandaki ve ilk saftaki fazileti bilselerdi (ve bunu elde etmek için) kura çekmekten başka çare bulamasalardı, mutlaka kura çekerlerdi, demiştir. (B615 Buhârî, Ezân, 9; M981 Müslim, Salât, 129)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Erkekler için en uygun olan saf ilkidir. En uygunsuzu ise son saftır. Kadınlar içinse en uygun olanı son saf, en uygun olmayanı ise birinci saftır, buyurdu. (M985 Müslim, Salât, 132)

Ebû Saîd' el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre bir gün ashâbından bazılarının geride saf tuttuklarını gördü ve "İlerleyin ve bana uyun. Sizden sonra gelenler de size uysun. Hâlâ geride kalmak isteyenleri Allah (fazilette) geride bırakır." buyurdu. (M982 Müslim, Salât, 130)

Nu'mân b. Beşîr'in (ra) işittiğine göre Resûlullah: Ya saflarınızı düzeltirsiniz, ya da Allah aranızı ayrılık verir, buyurmuştur. (B717 Buhârî, Ezân, 71; M978 Müslim, Salât, 127)

Ebû Süfyan'ın kızı, müminlerin annesi Ümmü Habîbe Remle'den (ra) işittiğine göre Allah Resûlü şöyle demiştir: Her gün, farzların dışında, Allah Teâlâ'nın rızasını gözeterek on iki rekât nafîle namaz kılan Müslüman için Allah cennette bir köşk yapar (veya onun için cennette bir köşk yapılır). (M1696 Müslim, Müsafirîn, 103)

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber: "Sabah namazının iki rekât (sünnet)i, dünyadan ve dünyada olan her şeyden daha hayırlıdır." buyurdu. (M1688 Müslim, Müsafirîn, 96)

Müslim'in diğer bir rivayetine göre "Gerçekten sabahın iki rekât (sünnet)i, bana bütün dünyadan daha sevimlidir." demiştir. (M1689 Müslim, Müsafirîn, 97)

Resûlullah :

–Sabah namazının iki rekât sünnetini kılıyordum, cevabını verdi. Bilâl de: –Yâ Resûlallah, gerçekten çok geç kaldınız (neredeyse sabah oluyordu), deyince Peygamber : –Daha da gecikmiş olsaydım, yine de o iki rekât (sünnet)i güzel bir şekilde eda eder öyle çıkardım, buyurdu. (D1257 Ebû Dâvûd, Tatavvû', 3)

Buhârî ve Müslim'den gelen bir rivayette şöyle denilmiştir: Peygamber sabah namazının iki rekât sünnetini o kadar kısa kılar ki, Fâtihâ'yı okudu mu, okumadı mı, diye tereddüt ederdim. (M1684 Müslim, Müsafirîn, 92; B1171 Buhârî, Teheccüd, 28)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Ben Peygamber'in bir ay boyunca sabah namazında (sünnetinin birinci rekâtında) Kâfirûn, (ikinci rekâtında da) İhlâs sûrelerini okuduğunu gözlemledim. (T417 Tirmizî, Salât, 191)

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Peygamber, sabah namazının iki rekât sünnetini kıldıktan sonra, sağ yanı üzerine bir müddet uzanırdı. (B1160 Buhârî, Teheccüd, 23)

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Peygamber , yatsı namazı ile sabah namazı arasında on bir rekât namaz kılar. Her iki rekâtta selâm verir ve bir rekât vitir namazı kılar. Müezzin sabah ezanını bitirdiği ve tanyeri ağardığı zaman Peygamber'e gelip halkın toplandığını haber verdiğinde Resûlullah kalkıp kısaca iki rekât namaz kılar ve müezzin kamet için gelinceye kadar sağ yanı üzerine uzanırdı. (M1718 Müslim, Müsafirîn, 122)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Sizden biriniz sabah namazının iki rekât sünnetini kıldığında, sağ yanı üzerine biraz uzansın, buyurmuştur.95 (T420 Tirmizî, Mevâkîf, 194; D1261 Ebû Dâvûd, Tatavvû', 4)

Resûlullah şöyle demiştir: Öğle namazından önce ve sonra dörder rekât (sünnet) namaz kılmaya devam eden kimseyi, Allah, cehenneme haram eder. (D1269 Ebû Dâvûd, Tatavvû', 7; T428 Tirmizî, Salât, 200)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: –Biz Resûlullah'ın zamanında güneş battıktan sonra akşam namazından evvel iki rekât (sünnet) namaz kılardık. Ashâbdan biri: da bunu kılıyor muydu, diye sordu. O da: bizim kıldığımızı görürdü. Fakat kılın veya kılmayın, demezdi, dedi. (M1938 Müslim, Müsâfirîn, 302)

Zeyd b. Sâbit'ten (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber şöyle demiştir: Ey insanlar, (nafile) namazlarınızı evlerinizde kılın. Çünkü farzlar hariç, namazların en faziletlisi, insanın evinde kıldığı namazdır. (B731 Buhârî, Ezân, 81; M1825 Müslim, Müsâfirîn, 213)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber: Namazlarınızdan bir kısmını evinizde kılın ve evinizi (içinde namaz kılınmayan) kabirlere çevirmeyin, buyurmuştur. (M1820 Müslim, Müsâfirîn, 208; B432 Buhârî, Salât, 52)

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Biriniz, namazını camide kıldıktan sonra bir kısmını da evinde kılsın. Çünkü Allah, o namaz sayesinde onun evine hayır verir. (M1822 Müslim, Müsâfirîn, 210)

Ömer b. Atâ'dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Nâfi' b. Cübeyr, namaz konusunda Muâviye'nin Sâib'e yapmış olduğu bir uyarıyı öğrenmesi için Ömer b. Atâ'yı Nemir'in kız kardeşinin oğlu Sâib'e gönderdi. Sâib şöyle cevap verdi: Evet, Muâviye ile hünkâr mahfilinde cumayı kıldım. İmam selâm verdikten sonra kalktım ve farzı kıldığım yerde sünneti eda ettim. Evime girdiğinde Muâviye bana adam gönderip şöyle dedi: "Bir daha böyle yapma. Cuma namazını kıldıktan sonra konuşmadıkça veya mescitten çıkmadıkça, cumaya başka namaz ekleme. Çünkü Resûlullah bize, namaz yerinden ayrılmadan veya konuşmadan iki namazı birbirine eklememeyi emretti." (M2042 Müslim, Cum'a, 73)

Hz. Ali'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Vitr namazı, diğer farzlar gibi kesin (bir farz) değildir. Fakat Resûlullah onu kılmayı itiyat edinmiş ve: "Allah tektir ve teki sever. O hâlde, ey Kur'an ehli siz de (tek rekatlı) vitir namazını kılın." buyurmuştur. (T453 Tirmizî, Vitr, 2; D1416 Ebû Dâvûd, Vitr, 1)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: Gece namazınızı, vitir ile noktalayın. (B996 Buhârî, Vitr, 4; M1755 Müslim, Müsâfirîn, 151)

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Gecenin sonunda kalkamayacağından korkan kimse, vitir namazını gecenin evvelinde kılsın. Gecenin sonunda uyanacağını ümit eden ise gecenin sonunda kılsın. Zira o vakitte kılınan namazda melekler hazır bulunur. İşte bu, daha faziletlidir. (M1766 Müslim, Müsâfirîn, 162)

Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: Sabaha çıkan kimsenin her bir eklemi için (şükür borcu olarak) sadaka vermesi gerekir. Her tesbih (sübhânâllah demek) sadakadır. Her tahmîd [elhamdüillâh demek] sadakadır. Her tehlîl (lâ ilâhe illâllah demek) sadakadır. Her tekbir (Allahü ekber demek) sadakadır. İyiliği/marufu emretmek sadakadır. Kötülükten/münkerden nehyetmek sadakadır. Kuşluk vaktinde kılınan iki rekât namaz ise bunların hepsinin yerini tutar. (M1671 Müslim, Müsâfirîn, 84)

Ebû Hüreyre ve İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre bu ikisi Resûlullah'ın minberinin üzerinde şöyle buyurduğunu işitmişlerdir: Bazıları, ya cuma namazlarını terk etmekten sakınırlar yahut Allah onların kalplerini mühürler de gafillerden olurlar. (M2002 Müslim, Cum'a, 40)

Semüre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Bir kimse cuma günü abdest alırsa ne iyi; gusledecek olursa bu daha da faziletlidir, buyurmuştur. (T497 Tirmizî, Cum'a, 5; D354 Ebû Dâvûd, Tahâret, 128)

Selmân'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: Cuma günü gusledip iyice temizlenen, saçlarının ve sakalının bakımını yaparak veya evindeki güzel kokulardan sürünerek camiye gelen ve (ileri geçmek için) iki kişinin arasını ayırmadan gerektiği kadar namaz kılan, sonra da imamın hutbesini sessizce dinleyen kimsenin o cuma ile bir sonraki cuma arasındaki günahları bağışlanır. (B883 Buhârî, Cum'a, 6)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Cuma günü boy abdesti alıp; camiye (erken vakitte) giden, bir deve; ikinci vakitte giden, bir inek; üçüncü vakitte giden, boynuzlu koç; dördüncü vakitte giden, bir tavuk; beşinci (son) vakitte giden ise bir yumurta sadaka vermiş gibi olur. İmam minbere çıktığında ise (sevapları yazma işini bırakan) melekler gelip hutbeyi dinlerler. (B881 Buhârî, Cum'a, 4; M1964 Müslim, Cum'a, 10)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah cumanın faziletini anlatırken: bir gün "Cuma gününde öyle bir an vardır ki, bir Müslüman bu vakitte namaz kılıyor olur da Allah'tan bir şey dilerse, Allah ona dilediğini verir." buyurdu. Ve eliyle de bu vaktin kısa bir zaman olduğuna işaret etti. (B935 Buhârî, Cum'a, 37; M1970 Müslim, Cum'a, 14)

Ebû Bürde b. Ebû Mûsâ el-Eş'arî (ra) anlatıyor: Bir gün Abdullah b. Ömer (ra) bana: –Babanın cuma günündeki duaların kabul edileceği hakkında Peygamber'den bir şey rivayet ettiğini işittin mi, dedi. Ben de:

–Evet, (babam) Resûlullah'ın, "Duanın kabul olacağı an, imamın minbere oturduğu andan namazın kılınacağı zamana kadar olan vakit içindedir." dediğini işittim, demişti. (M1975 Müslim, Cum'a, 16)

Hz. Ali'den (ra) rivayet edildiğine göre, bir gece Resûlullah gelip onun ve Fâtıma'nın (ra) kapısını çalmış ve kendilerine "Namaz kılmayacak mısınız?" diye seslenmiştir. (B1127 Buhârî, Teheccüd, 5; M1818 Müslim, Müsâfirîn, 206)

Abdullah b. Amr b. Âs (ra) şöyle demiştir: Resûlullah (bana), "Ey Abdullah, sen, geceleri ibadet etmeyi alışkanlık hâline getirip de sonradan terk eden falan kimse gibi olma." buyurdu. (B1152 Buhârî, Teheccüd, 19; M2733 Müslim, Sıyâm, 185)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Şeytan, uyuyan kimsenin ensesine üç düğüm atar ve her düğümde de "Uzun bir gece var, uyu!" diyerek onu uyutur. O kimse uyanıp da Allah Teâlâ'yı zikrettiğinde düğümlerden biri, abdest aldığı anda biri daha, namaz kıldığında ise hepsi çözülür ve artık dinç ve gönlü hoş olarak sabaha çıkar. Aksi takdirde huzursuz ve tembel olarak sabahlar. (B1142 Buhârî, Teheccüd, 12; M1819 Müslim, Müsâfirîn, 207)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Ramazandan sonra oruçların en faziletlisi, Allah'ın ayı olan Muharrem ayında tutulan oruçtur. Farz namazlardan sonra en faziletli namaz da gece kılınan namazdır. (M2755 Müslim, Sıyâm, 202)

İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: Gece namazı ikişer rekât kılınır. Sabah olmasından endişelenirsen bir rekât vitir namazı kıl. (M1750 Müslim, Müsâfirîn, 147; B1137 Buhârî, Teheccüd, 10)

Hız. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah geceleyin on bir rekât namaz kılardı. Secdeden başını kaldırıncaya kadar siz elli âyet okuyabilirdiniz. Sabah namazından evvel iki rekât namaz kılar ve müezzin namaz için gelinceye kadar sağ yanı üzerine uzanırdı. (B1123 Buhârî, Teheccüd, 3)

Hız. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: , rahatsızlığında veya başka sebeplerden dolayı gece namazını kılamadığında gündüz on iki rekât namaz kılardı. (M1743 Müslim, Müsâfirîn, 140)

Ömer b. Hattâb'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Her gece (namaz içinde veya dışında) okuduğu Kur'an âyetlerini okuyamadan uyuyan kimse, ertesi gün sabah namazı ile öğle namazı arasında onları okursa kendisine gece okumuş gibi sevap yazılır. (M1745 Müslim, Müsâfirîn, 142)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Geceleyin kalkıp namaz kılan ve eşini uyandıran, eşi kalkmak istemediğinde yüzüne su serpen adama Allah rahmet etsin. Yine gece kalkıp namaz kılan, sonra kocasını uyandıran ve uyanmak istemediğinde yüzüne su serpen kadına da Allah rahmet etsin. (D1308 Ebû Dâvûd, Tatavvû', 18)

Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd'den rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir adam geceleyin hanımını uyandırır da namaz kılar ya yahut birlikte iki rekât namaz kılarlarsa Allah Teâlâ'nın zâkirîn ve zâkirât (Allah'ı çokça anan erkekler ve hanımlar) diye övdüğü kimseler arasına yazılırlar. (D1309 Ebû Dâvûd, Tatavvû', 18)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: İbadet etmek için gece kalkıp da uyku sebebiyle Kur'an'ın diline dolandığı ve Kur'an'dan ne okuduğunu bilmeyen kimse yatıp uyusun, buyurdu. (M1836 Müslim, Müsâfirîn, 223)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah , kesin bir emir vermeden, Ramazan gecelerinde ibadet etmeye teşvik eder ve şöyle derdi: Sevabına inanarak ve mükâfatını Allah'tan umarak geceyi ibadetle (teravih vb.) geçiren kimsenin geçmiş günahları bağışlanır. (M1780 Müslim, Müsâfirîn, 174)

Hız. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Biz, Resûlullah'ın misvakını ve abdest suyunu hazırlardık. Gece, Allah'ın izniyle uyanır, önce misvak kullanır, sonra abdest alır ve namaz kılardı. (M1739 Müslim, Müsâfirîn, 139)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Ağız ve diş temizliği konusunda size çok tavsiyede bulundum (çünkü ağız temizliği önemli bir iştir), buyurmuştur. (B888 Buhârî, Cum'a, 8)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Bir gün Peygamber'in yanına girdim. Misvakının ucu dilinin üzerindeydi. (M592 Müslim, Tahâret, 45; B244 Buhârî, Vudû, 73)

Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber Misvak, ağız temizler, Rabbi de hoşnut eder, buyurmuştur. (N5 Nesâî, Tahâret, 5; İbn Huzeyme, Sahîh, I, 70, hadis no: 135)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: Fitrat, şu beş şeydir, veya şu beş şey fitrattandır: Sünnet olmak, kasık kıllarını temizlemek, tırnakları kesmek, koltuk altını temizlemek, bıyıkları kısaltmak. (M597 Müslim, Tahâret, 49; B5889 Buhârî, Libâs, 63)

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: On şey fitrattandır: Bıyıkları kısaltmak, sakal bırakmak, ağız temizlemek, burnu temizlemek, tırnakları kesmek, bedende bulunan kirleri gidermek, koltuk altını temizlemek, kasık kıllarını temizlemek, su ile taharetlenmek. Ravi şöyle demiştir: Onuncusunu unuttum ama mazmaza (ağza su verme) olabilir. (M604 Müslim, Tahâret, 56)

Abdullah b. Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber Bıyıkları kısaltın, sakalı ise uzatın, buyurdu. (M600 Müslim, Tahâret, 52; B5893 Buhârî, Libâs, 63)

Talhâ b. Ubeydullâh (ra) anlatıyor: Saçı sakalı birbirine karışmış Necidli bir adam Resûlullah'a geldi. Onun sesinin uğultusunu işitiyor, lâkin ne söylediğini anlamıyorduk. Nihayet Resûlullah'a yaklaştı. Hemen İslâm hakkında soru sormaya başladı.

Resûlullah : –Günde beş vakit namaz kılmaktır, dedi.

Adam: –(Kılmam gereken) başka namaz var mı, dedi.

Resûlullah: –Hayır yok; ama nafîle kılabilirsin, dedi.

Ve sözüne devamla: –Bir de Ramazan ayında oruç tutmaktır, buyurdu. Adam: –(Tutmam gereken) başka oruç var mıdır, diye sordu.

Resûlullah –Hayır; ama nafîle oruç tutabilirsin, cevabını verdi.

Ravi diyor ki: Allah Resûlü o adama zekât vermeyi zikretti.

–Üzerime zekâtta başka farz olan sadaka var mı, diye sordu.

Allah Resûlü:

–Hayır; ama nafîle sadaka verebilirsin, buyurdu.

Adam: –Vallahî bu söylediklerinden ne fazla, ne de eksik yapacağım, diyerek Peygamber' in yanından ayrıldı.

Bunun üzerine Resûlullah:

–Eğer sözünde durursa kurtuluşa erer, buyurdu.

Ebû Bekir: –Allah'a yemin ederim ki namazla zekât (yükümlülüğünü) birbirinden ayıran kimselerle mutlaka savaşıyorum. Çünkü zekât malın hakkıdır. Yine Allah'a yemin ederim ki Resûlullah'a vermekte oldukları bir deve yularını bile bana vermeseler, bu yüzden onlara harp açarım, dedi. Bunun üzerine Ömer (ra) şöyle dedi: –Allah'a yemin ederim ki, bu hususta Allah'ın Ebû Bekir'in kalbini aydınlatmış olduğunu gördüm ve bu görüşün doğru olduğunu anladım. (B1399, B1400 Buhârî, Zekât, 1; M124 Müslim, İmân, 32)

Hz. Ebû Bekir, devletin zekât tahsili için görevlendirdiği kimselere zekât vermeyenlerin durumunu, devlete karşı bir isyan olarak değerlendirmiş ve bu isyancılara karşı güç kullanmak suretiyle devletin bütünlüğünü korumak istemiştir. Onun Hz. Peygamber'in vefatının ardından patlak veren bu isyan girişimlerine karşı aldığı bu basiretli ve isabetli kararı, Hz. Ömer dahil sahâbe tarafından da kabul görmüştür.

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle dedi: Altın veya gümüş sahibinin, zekâtını vermediği şu malları (var ya bunlar) kıyamet gününde ateşten levhalar olur. O kişi bu levhalarla cehenneme atılır. Bu ateşten levhalar onun yüzünü, böğürlerini ve sırtını dağlar. Bu ateşten levhalar her soğuduğunda tekrar eski hâline (yani ateş hâline) döndürülür. Bizim dünya senemizle elli bin sene kadar olan (kıyamet) gününde, insanlar arasında hesap görülünceye kadar bu durum tekrarlanır. O kişiye hesap bittikten sonra ya cennetin veya cehennemin yolu (gideceği yer) gösterilir.

–Yâ Resûlallah, sığır ve koyun sahibinin durumu nedir, diye soruldu. O da şöyle dedi: –Zekâtı verilmemiş sığır veya koyunun sahibi, kıyamet gününde düz bir sahada yüzükoyun yatırılır. İçlerinde eğri boynuzlu, boynuzsuz veya boynuzu kırık bir tane hayvan bulunmaksızın hepsi (bütün azaları tam olarak gelip) o kişiyi boynuzlarıyla süserler, tırnaklarıyla da çiğnerler. Öndeki geçince arkadaki gelir bu hâli elli bin sene süren günde insanların hesapları görülünceye kadar devam eder. Sonra kişiye ya cennetin ya da cehennemin yolu gösterilir.

–Yâ Resûlallah, atlar hakkındaki durum nasıldır, dediler. Resûlullah şöyle cevap verdi: –Atlar üç çeşittir. At vardır, sahibi için günah vesilesidir. At vardır, sahibi için perdedir. Yine at vardır ki sahibi için ecir ve sevap vesilesidir. Günah vesilesi olan at; sahibinin gösteriş yapmak, çalım satmak ve Müslümanlara düşmanlık etmek için beslediği attır. İşte bu at, sahibi için günah vesilesidir. Sahibi için perde olan atsa; bir adamın Allah rızası için beslediği atı üzerinde Allah'ın kendisi için belirlediği haklara riayet ettiği ve iyice bakıp gözettiği attır. İşte bu at, sahibini başkasına yüzü suyu dökmekten korur. Sahibi için ecir ve sevap vesilesi olan ata gelince; icabında Müslümanlara yardım maksadıyla Allah rızası için çayır veya bahçeye bağlanıp beslenen attır. Çayırdan ve bahçeden yediği ve çıkardığı şeyler karşılığında sahibine sevap yazılır. O atın, bağlandığı ip boyunca, bir iki tepe koştukça izlerinin ve terslerinin sayısınca sahibi için Allah tarafından sevap yazılır. Sahibi atı sulama amacı olmaksızın onunla beraber bir dereden geçer de at su içerse içtiği suyun miktarınca sahibine sevap yazılır.

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Allah yolunda (malından) bir çift (at, deve vs.) infak eden kimseye cennetin kapılarından şöyle seslenilir: "Ey Allah'ın kulu, (bu kapıdan gir) bu kapı en hayırlı olandır. " Namaz ehlinde olan kimse namaz kapısından, cihad ehlinde olan kimse cihad kapısından, oruç ehlinde olan kimse Reyyan kapısından, sadaka ehlinde olan kimse de sadaka kapısından çağırılır.

Bunun üzerine Ebû Bekir (ra) şöyle dedi:

–Yâ Resûlallah, anam babam sana feda olsun. Bu kapıların birinden çağırılan kimsenin diğer kapılardan çağırılmaya ihtiyacı yoktur. Fakat bu kapıların hepsinden çağırılacak kimse de var mı?

Resûlullah da: –Evet vardır. Senin de onlardan biri olacağını umuyorum, buyurdu. (B1897 Buhârî, Savm, 4; M2371 Müslim, Zekât, 85)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Şabanın son on beş günü kaldığında artık oruç tutmayın, buyurdu.111 (T738 Tirmizî, Savm, 38)

Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah, Bizim orucumuz ile Ehl-i Kitab'ın orucu arasındaki fark, sahur yemeğidir, demiştir. (M2550 Müslim, Sıyâm, 46)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Allah Teâlâ buyurdu ki: "Kullarımdan bana en sevgili olanı, orucunu açmakta acele edendir." (T700 Tirmizî, Savm, 13)

Sahâbî Selmân b. Âmir ed-Dabbî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: Sizden biri hurma ile, onu bulamazsa su ile iftar etsin. Çünkü su temiz ve temizleyicidir. (T695 Tirmizî, Savm, 10; D2355 Ebû Dâvûd, Sıyâm, 21)

Lakîb b. Sabira'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Bir gün; –Yâ Resûlallah, bana abdesti tarif eder misiniz, dedim. –Abdest azasını güzelce yıka, parmak aralarını ovuştur, oruçlu değilsen burnuna suyu fazlaca çek, buyurdu. (D142 Ebû Dâvûd, Tahâret, 56; T788 Tirmizî, Savm, 69)

İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : –Hiçbir salih amel, Allah nezdinde, Zilhiccenin ilk on gününde yapılandan daha sevimli değildir, buyurdu. Bunun üzerine: –Yâ Resûlallah, Allah yolunda cihad da mı öyle, dediler.

O: –Evet, o da. Yalnız canıyla ve malıyla cihada çıkıp da dönmeyen (şehit olan) kimsenin cihadı bundan daha sevimlidir, buyurdu. (B969 Buhârî, İdeyn, 11)

Ebû Katâde'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Arefe gününde tutulan orucun faziletinden soruldu. O da "Geçen sene ile gelecek senenin günahlarına kefâret olur." buyurdu. (M2747 Müslim, Sıyâm, 197)

Ebû Eyyûb'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Ramazan orucunu tutup ardından şevvalden altı gün daha oruç tutan kimse, bütün sene oruç tutmuş gibidir, buyurdu.

Ebû Katâde'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: , pazartesi günü tutulan orucun fazileti soruldu. Resûlullah: "Ben pazartesi günü doğdum, o gün peygamber oldum yahut bana ilk defa o gün vahiy indirildi." dedi. (M2747 Müslim, Sıyâm, 197)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Pazartesi ve perşembe günü, amellerin (Allah'a) arz olunduğu günlerdir. Ben de amellerimin oruçlu bulunduğum sırada arz olunmasını isterim. (T747 Tirmizî, Savm, 44)

Abdullah b. Amr b. el-Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Her ay üç gün oruç tutmak, bütün ömrü oruçla geçirmek gibidir. (B1979 Buhârî, Savm, 59; M2743, M2747 Müslim, Sıyâm, 193, 197)

Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Ayda üç gün oruç tutacaksan, ayın on üçüncü, on dördüncü, on beşinci günlerinde tut, buyurdu. (T761 Tirmizî, Savm, 54)

Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: Bir gün Resûlullah bize bir hutbe irad etti ve: –Ey insanlar, Allah size haccı farz kıldı, haccedin, dedi.

Ashâbdan biri: –Yâ Resûlallah, her sene mi (haccedelim), diye sordu.

Peygamber, cevap vermedi. Adam, sorusunu üç defa tekrarladı. Bunun üzerine Resûlullah : –Evet deseydim, her sene hac yapmanız gerekirdi ve sizin de buna gücünüz yetmezdi, dedi ve şöyle devam etti:

–Sizi (herhangi bir yükümlülük yüklemeyen) kendi hâlinize bıraktığım sürece, siz de beni kendi hâlime bırakın (ve soru sormayın). Zira sizden evvelkilerin helâk olmalarının sebebi, peygamberlerine çok soru sormaları ve sonra da onlara muhalefet etmeleridir. Şu hâlde ben, size bir şey yapmanızı emredersem elinizden geldiği kadar onu yapmaya çalışın. Size herhangi bir şeyi yasaklarsam, onu da terk edin.

(M3257 Müslim, Hac, 412)

Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah'a dedim ki: –Yâ Resûlallah, görüyoruz ki en faziletli amel cihaddır, öyle ise biz (hanımlar) neden cihad etmiyoruz? Bunun üzerine Resûlullah:

–(Unutmayın ki) cihadın en üstünü kabul olunan haccıdır, buyurdu. (B1520 Buhârî, Hac,4)

İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Ukâz, Mecenne ve Zülmecâz, Câhiliye devrinde panayır yerleri idi. Müslümanlar, hac mevsiminde ticaret yapmayı günah gibi algıladılar. Bunun üzerine " (Hac mevsiminde ticaret yaparak) Rabbinizin lütuf ve keremini istemekte size bir günah yoktur." mealindeki âyet indirildi. (B4519 Buhârî, Tefsîr (Bakara), 34)

Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Geçim bakımından insanların en hayırlısı, atının dizginini tutup da Allah yoluna düşendir. O, savaşa çağıran veya yardım isteyen bir ses duyduğunda ölümün kol gezdiği yere uçarcasına gider. Yahut da şu tepelerden veya derelerden birinde küçük bir davar sürüsünün başında olup namazını kılan, zekâtını veren ve ölünceye kadar Rabbine ibadet edip daima insanların yararına işler yapan kimsedir. (M4889 Müslim, İmâre, 125)

Zeyd b. Hâlid'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Allah yolunda cihad edecek olan birini (savaş için) donatan kimse, bizzat gaza etmiş gibidir. Gazaya giden kimsenin ailesini güzel bir şekilde gözetken kimse de, bizzat gaza etmiş gibi ecir kazanır. (M4902, M4903 Müslim, İmâre, 135-136; B2843 Buhârî, Cihâd, 38)

Ebû Ümâme'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Sadakaların en üstün olanları şunlardır: Allah yolunda dikilen bir çadırın gölgesi, Allah yolundaki mücahide bir hizmetçi verilmesi, , çiftleşecek güçte bir erkek devenin Allah yolunda verilmesi, buyurmuştur. (T1627 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 5)

Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Allah, şehidin borç dışındaki bütün günahlarını bağışlar. (M4883 Müslim, İmâre, 119)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

(Necid'den) bir grup insan Peygamber'e geldi, Kur'an'ı ve sünneti öğretmesi için kendilerine birilerini göndermesini istediler. Resûlullah da onlara ensardan yetmiş adam gönderdi.

Bunlara "kurra" denilirdi. Bunların içlerinde dayım Harâm (b. Milhân) da vardı. Kur'an okurlar ve geceleyin onu müzakere ederek öğrenirlerdi. Gündüzleri su getirirler, onu mescide koyarlar, odun toplayıp satarlar ve parasıyla Suffe ehli ve fakirler için yiyecek satın alırlardı. İşte Peygamber oraya (Necid'e) onları gönderdi. (Yolda giderken) bunlara düşman saldırdı ve gittikleri yere varmadan onları öldürdü. (Düşman tarafından kuşatıldıklarında) "Allah'ım, bizim haberimizi Peygamberimize ulaştır. Biz sana kavuştuk ve senden razı olduk. Sen de bizden razı ol!" dediler. Enes'in (ra) dayısı olan Harâm'ın yanına arkasından bir adam gelip, mızrağını sapladı ve vücudunun bir tarafından diğer tarafına geçirdi. Bunun üzerine Harâm:

–Kâbe'nin Rabbi'ne yemin ederim ki ben (şehitlik mertebesini) kazandım, dedi. Resûlullah bu haberi alınca ashâbına şöyle dedi:

–Kardeşleriniz öldürüldü ve onlar "Allah'ım, bizim haberimizi Peygamberimize ulaştır. Biz sana kavuştuk ve senden razı olduk. Sen de bizden razı ol!" diye niyaz ettiler. (M4917 Müslim, İmâre, 147; bkz. B2801, B3064 Buhârî, Cihâd, 9, 184; B4093 Buhârî, Megâzî, 29)

Sehl b. Huneyf'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah : Allah Teâlâ, yolunda şehit olmayı gönülden isteyen kimseyi yatağında ölse dahi şehitler derecesine ulaştırır, buyurdu. (M4930 Müslim, İmâre, 157)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Allah yolunda şehit olmayı gönülden isteyen kimseye, şehit olmasa dahi şehitlik sevabı verilir, buyurdu. (M4929 Müslim, İmâre, 156)

Abdullah b. Ebû Evfâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah, düşmanla karşılaştığı savaş günlerinden birinde, güneş batmaya başlayınca kadar bekledi. Sonra askerlerine şöyle seslendi: Ey insanlar, düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyin, Allah'tan afiyet, huzur ve asayiş dileyin. Düşmanla karşılaşınca da sabredin, dayanın ve bilin ki cennet, kılıçların gölgesi altındadır, dedi. Sonra şöyle dua etti: Ey Kitab'ı indiren, bulutları hareket ettiren, düşman güçlerini dağıtan Allah'ım, onları darmadağın et ve onlara karşı bize yardım et. (B3024, B3025 Buhârî, Cihâd, 112; M4542 Müslim, Cihâd, 20)

Ebû Mûsâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber, bir düşman hücumundan endişe ederse şöyle derdi: "Allah'ım, onların karşısına senin çıkmanı istiyor, şerlerinden de sana sığınıyoruz." (D1537 Ebû Dâvûd, Vitir, 30)

Ebû Yahyâ Hureym b. Fâtik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Allah yolunda harcama yapan kimseye Allah, (harcamasının) yedi yüz misli ecir verir. (T1625 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 4)

Ebû Ümâme'den (ra) rivayet edildiğine göre bir adam: –Yâ Resûlallah, diyar diyar dolaşarak, ruhban gibi yaşamama izin ver, dedi. Peygamber:

–Ümmetimin ruhbanlığı, Allah yolunda cihada gitmektir, buyurdu. (D2486 Ebû Dâvûd, Cihâd, 6)

Ebû Ümâme'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: Bir kimse savaşmaz, bir mücahidi savaş için hazırlayıp teçhiz etmez veya savaşa giden bir kimsenin aile efradına da bakmazsa Allah, onu daha kıyamete varmadan büyük bir belaya uğratar. (D2503 Ebû Dâvûd, Cihâd, 17)

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber: Müşriklere karşı mallarınız, canlarınız ve dillerinizle cihad edin, buyurdu. (D2504 Ebû Dâvûd, Cihâd, 17)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah: Şehitler beş sınıftır: Vebadan, ishalden ölenler, suda boğulanlar, göçük altında kalıp ölenler ve Allah yolunda şehit düşenler, buyurmuştur. (B2829 Buhârî, Cihâd, 30; M4940 Müslim, İmâre, 164)

Cennetle müjdelenen on sahabeden biri olan Ebu'l-A'ver Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'in (ra) işittiğine göre Allah Resûlü şöyle demiştir: Malını savunurken öldürülen şehittir, canını savunurken öldürülen şehittir, dini uğruna öldürülen şehittir, ailesini savunurken öldürülen de şehittir, buyurdu. (D4772 Ebû Dâvûd, Sünnet, 28, 29; T1421 Tirmizî, Diyât, 21)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'a bir adam geldi ve: –Yâ Resûlallah, birisi gelip de malımı almak isterse ne yapayım, diye sordu. Resûlullah: –Ona malını verme, buyurdu. –Benimle dövüşürse ne yapayım, dedi. –Sen de onunla dövüş, buyurdu. –Ya beni öldürürse, dedi. –O zaman sen şehit olursun, dedi. –Ya ben onu öldürürsem, deyince Allah Resûlü: –O cehenneme gider, cevabını verdi. (M360 Müslim, İmân, 225)

'Fakat o, sarp yokuşa atılmadı. Sarp yokuş nedir, sen bilir misin? O tutsak olan bir boynu çözmek (köle azat etmek)tir. (Beled, 90/11-13)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Resûlullah bana şöyle söyledi: Allah Müslüman bir köle azat eden kimsenin, edep yerleri dahil, bütün organlarını, o kölenin organlarına karşılık cehennemden kurtarır. (B6715 Buhârî, Keffâretü'l-eymân, 6; M3796, M3797 Müslim, İtk, 22, 23)

Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah'a: –Yâ Resûlallah, hangi ameller daha faziletlidir, diye sordum.

–Allah'a iman ve Allah yolunda cihad, buyurdu.

–Hangi köleyi azat etmek daha faziletlidir, dedim. –Sahibi nezdinde en iyi ve en pahalı olanını, buyurdu.

(M250 Müslim, İmân, 136; B2518 Buhârî, İtk, 2)

Ma'rûr b. Süveyd (ra) anlatıyor: Bir gün Ebû Zer'i gördüm. Üzerinde gösterişli bir elbise vardı. Kölesi de bu elbisenin bir benzerini giymişti. (Kölesine de aynı elbiseyi giydirmesinin) sebebini sordum. Resûlullah zamanında bir adama hakaret ettiğini, annesini de (zenci olduğu için) ayıpladığını, bunun üzerine Peygamber'in kendisine şöyle dediğini söyledi: Sende (hâlâ) Câhiliye izi var. O(köleler) hizmetçileriniz ve sizin kardeşlerinizdir. Allah onları sizin himayenize vermiştir. Kimin himayesinde böyle bir kardeşi varsa ona kendi yediğinden yedirsin, kendi giydiğinden giydirsin. Onlara güç yetiremeyecekleri işleri yüklemeyin. Şayet yüklerseniz kendilerine yardım edin. (M4315 Müslim, Eymân, 40; B30 Buhârî, İmân, 22)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Rabbine güzelce ibadet eden ve efendisine karşı görevlerini samimiyetle ve itaatle yerine getiren, köleye iki kat sevap vardır.

(B2551 Buhârî, İtk, 17)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Üç kimse vardır ki onların sevapları iki kattır:

1. Ehl-i Kitap'tan kendi peygamberine iman ettikten sonra Hz. Muhammed'e iman eden kimse,
1. Hem Allah'a hem de efendilerine karşı sorumluluklarını yerine getiren köle, 3. Sahip olduğu cariyeyi güzelce terbiye edip ona iyi bir eğitim veren, sonra da azat edip onu eş edinen kimse. (B97 Buhârî, İlim, 31; M387 Müslim, İmân, 241)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre bir adam, borcunu istemek için Hz. Peygamber'in yanına geldi ve ona karşı ağır konuştu. Bunun üzerine Peygamber'in ashâbı ona (haddini bildirmeyi) düşündüler.

Resûlullah: –Onu bırakın. Zira hak sahibi söz hakkı vardır, dedi ve:

–Ona, aldığım deveyle yaşıt bir deve verin, diye emretti.

Bunun üzerine ashâb:

–Yâ Resûlallah, (dengini bulamıyoruz) ancak onun devesinden daha kıymetlisini bulabiliyoruz, dediler.

Resûlullah da şöyle buyurdu:

–O hâlde onu verin, çünkü en hayırlınız, borcunu en iyi şekilde ödeyendir.

(B2306 Buhârî, Vekâlet, 6; M4110 Müslim, Müsâkât, 120)

Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle demiştir: Bir adam, halka borç verirdi.

Hizmetçisine de şöyle derdi:

“Borç tahsili için) eli dar kimseye vardığında, onun borcundan vazgeç. Belki Allah da bu vesileyle bizi affeder.” O kimse Allah'a kavuştuğunda Allah onu affetti. (B3480 Buhârî, Enbiyâ, 54; M3998 Müslim, Müsâkât, 31)

"Sizden evvelki ümmetlerden bir adam (kıyamet günü) hesaba çekilir ve (amel defterinde) hayır namına hiçbir şey bulunamaz. (Dünyada iken) zengin olan bu adam, insanlarla iç içe yaşar. Emrinde çalışanlardan, eli darda bulunanların borçlarını silmelerini isterdi. Yüce Allah (meleklerine) şöyle buyurdu: "Affetmeye biz bu kimseden daha layıkız; siz de onun kusurlarını silin." (M3997 Müslim, Müsâkât, 30)

Resûlullah şöyle demiştir: Kim darda olan birine borcunu ödeme konusunda mühlet verir veya onun borcunu silerse, Allah, kendisinininkinden başka hiçbir gölgenin (himayenin) olmadığı kıyamet gününde onu arşının gölgesinde gölgelendirir (yani onu himaye eder). (T1306 Tirmizî, Büyû', 67)